ԺԲ. ՏԱՐԻ 3697 (Ն. Տ.) 24 ՅՈՒՆԻՍ 1896 12 ՅՈՒՆԻՍ 1896 12 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1314 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده آره ولك غزته سى اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան ստակ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միասին		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

[illegible]
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՔԸ

«Դրամական արկղը անձուկ, մառանը ամբառ»—այս չոր ու ցամաք սահմանը կուտայ մեզ պատահական թղթակից մը Մուշէն, խօսելով Ս. Կարապետի վանքին վրայ, Համբարձման տօնի ուխտագնացութեան առթիւ. Հակապատկերն աւելի ազդեցիկ կը դառնայ մանաւանդ երբ աչքի առաջ բերենք այդ հռչակաւոր մենաստանին քսան երեսուն տարուան ճոխ ու բարգաւաճ վիճակը, որ այնքա՛ն անգամներ նկարագրուած է. տարուան երեք եղանակներուն մէջ, բայց ի ձմեռէն, բարեպաշտներ խմբովին կը դիմէին հոն. դարպասներու, նուէրներու, աջհամբոյրներու թիւը չկար. անոնք ուխտաւորական հասոյթներն էին, որոնց վրայ կ'աւելնային թեմային հասոյթներ՝ պտուղ, իւղ, պանիր, մաղաղ, հողաբաժին, և թեմերէն դուրս ղրկուած նուիրակութեանց արդիւնքներ՝ դրամ, հանդերձեղէն, պղնձեղէն, առտնին կահկարասի և այլն. Վերջին քսան երեսուն տարուան մէջ աստիճանաբար պակսած է այս ամենուն թիւը. այսպէս թէ այնպէս, գործնականօրէն խորհուած չըլլալով վանքի տնտեսական ապագային վրայ ու կարելի եղած չըլլալով հաստատուն վիճակի մը վերածել վանքին եկամուտները, ժողովրդական նուէրներու աղբիւրը ցամքելուն պէս՝ ամայութիւն, կարօտութիւն ու պարապ տիրեր են Ս. Կարապետի մէջ. Ու հիմայ խուսափուկ երազի մը պէս կը յիշուին այն օրեր երբ վանական արկղը դրամով, ամբարը ցորենով ու մառանը հազար բարիքներով լեցուն էր. ուխտաւորներուն թիւը 2—3,000ի կը հասնէր և երկու ագարակներու մէջ երկրագործութեան համար պահուող անասուններուն թիւը 200ը կ'անցնէր. Նահապետական մեծ տան մը պէս՝ վանքին դուռը բաց էր անցորդներուն առջև. Հիւրերն անպակաս էին հոն և ուխտաւորներ օրերով կը մնային, կը մեծարուէին. Դպրոցը, կանոնաւոր վիճակի մէջ, կը պահէր 30—40 աշակերտներ, 2—3 դասատուներով. Այս վերջիններուն թիւը իջած է տասը փոխասաց մանուկներու՝ անվարժ դաստիարակի մը հսկողութեան ներքև. Նիւթական անկումը աւելի մեծ է. եկեղեցին՝ իր հոյակապ տաճարներով ու երեք գմբէթներով՝ խարխլած, պատառուած ու ճեղքուած է երկրաշարժներու հետևանքով. կանաչներ բուսած են քարերու ճեղքուածքներուն մէջ ուսկից անձրևի կաթիլներ վար կը թափին, աղաւնի ոսկեզօծ զարդարանքներուն վրայ. ուխտաւորներու յատուկ կամարակապ սրահներն ու խուցերն որոնք խախտած էին երկրաշարժէն, հետզհետէ կը փլին ու անբնակելի կը դառնան. Միաբանութեան փոքրաթիւ անդամները՝ այս կիսաւեր վիճակին հիմնական դարման մը տանելու անկարող, անցեալ տարի յաջողեցան փլածներուն մէկ մասը նորոգել, ոչ թէ նախորդին նման քարուկիր, այլ փայտով ու ծեփով կարկտուք մը. այս տարի, այդքանն իսկ շարունակելու անկարող են, վասն զի դրամական միջոց չունենալէ զատ, մինչև ցարդ աշխատող բանուորներու վարձքը անվճար մնացած ըլլալուն պատճառով՝ այլ ևս չեն վստահիր ապառիկ գալ աշխատիլ. կանխիկ կը պահանջեն. Ուրկէ՞ վճարել.

Վանքերու ընդհանուր վիճակին վրայ ասկէ առաջ պարբերաբար գրուած ժամանակ, հանդէսներու և օրաթերթերու մէջ, այս տխուր հետևանքները կը նախազգացուէին բոլոր. և երբ կ'առաջարկուէր երկրագործական ու արհեստագիտական զարգացման դիւրութիւն ընծայել անոնց, գործի հայթայթելով, մասնագէտներ ղրկելով, կանոնաւոր մատակարարութիւն հաստատելով, ամենէն գործնական դարմանն էր որ ցոյց կը տրուէր՝ ի կանխառութիւն. Բան մը կարելի չեղաւ ընել. միայն, վանօրէից խորհուրդներ ու լրագրական յօդուածներ յաջորդեցին իրարու, մինչև որ անոնք ալ դադրեցան. Եւ յանկարծ կը հասնի մեզ պատկառելի ուխտատեղիի մը նիւթական անկեալ վիճակին նկարագիրը որ այս քանի մը տողերուն մէջ շատ ակար գաղափարը կուտայ իրականին. պէտք է դարման մը գտնել, միջոց մը խորհիլ, անոր նիւթականը քիչ շատ բարւոքելու, պարտքը հատուցանելու, վարկը վերահաստատելու համար. Խրամատ մը որքան աւելի բաց մնայ, վնասը այնքան աւելի մեծ համեմատութիւններ կը ստանայ հետզհետէ. ասոր առաջքը կարելի է դեռ առնել.

Կացութիւնը ճշդելու համար, փութանք ըսել թէ Ս. Կարապետի վանքին պարտուց գումարը կը հասնի այսօր 66,751 ղրշ., որուն վրայ կը բարդուին այս տարի՝ խոտ ու ցորեն հնձող բանուորներու վարձք, հօտաղ—մշակներու եւ գործակալներու հանդերձեղէն ու կօշիկ եւ զանազան առտնին պէտքերու համար ըլլալիք անհրաժեշտ ծախքեր. ընդամենը, մօտաւոր հաշուով մը, 700 ոսկի. Միաբանութիւնը, Մուշի գաւառական վարչութեան միջոցաւ, մանրամասնաբար տեղեկագրած է այս ամենը Ազգ. Պատրիարքարանին որ՝ կարեկից ու հոգածու՝ չի կրնար սակայն իրական դարման մը հասցունել,—միակ դարմանն ըլլալով այդ գումարը տրամադրել.

Մենք այստեղ, Մուշի Ս. Կարապետը սիրած, պաշտած ենք միշտ հեռուէն, սէր ու պաշտում որ խօսքով ու գրչով միայն արտայայտուած են. Թէև ժողովուրդը, որքան ատեն որ կրցաւ, լիառատ տարաւ յանձնեց իր բարեպաշտական նուէրները, շէն պահեց ուխտատեղին, և երբ իր հաւատքը ու ջերմեռանդութիւնը միայն ունի, առանց նիւթականին, կարելի չէ՞ որ գտնուին քանի մը բարեպաշտ հարուստներ որ վեհանձն զգացումէ մը մղուած՝ հոգան այդ պարտքը. Բարերարելու գեղեցիկ առիթ մը ահա որ հեռուէն ներկայանալուն համար, նուազ խանդավառութեամբ ընդգրկուելու պատճառ մը չունի. ընդհակառակը՝ կրօնական բանաստեղծութիւն մը, տոհմասիրական գոհունակութիւն մը կայ այս բարերարութեան մէջ,—այդ աղքատիկ շինականներուն տալ իրենց Ս. Կարապետը՝ նորոգուած, իր տաճարը մշակելու կալով ու իր հիւրընկալ դռները բանալով ուխտաւորներուն առջև. Յ.

ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ
ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿՐՆԱՆՔ ԶԱՐԳԱՑՆԵԼ

Ինչպէս որ հմուտ արուեստագէտներ ունինք, կան նաև մեր մէջ դաս մը անձինք՝ որ բաց արուեստագէտի համբաւ կը վայելեն, առանց բան մը գիտնալու, թէև ասոնք հետզհետէ կը պակսին, զի մտքերը լուսաւորուելով, այլ ևս կեղծիքներու հաւատացող չկայ. սակայն անոնք դարձեալ կարող կ'ըլլան համոզելու այնպիսի լուրջ անձեր որ զարմանք կը պատճառէ.

Կը ճանչնամ մէկը, որուն ինչ որ առաջարկես, իրեն համար անկարելի բան մը չկայ, իսկոյն կը շինեմ կ'ըսէ և կանխավճար մը կ'առնէ. ա՛լ սպասէ որ շինէ, խեղճը իր անկարողութենէն ալ գիտակցութիւն չունի. այս կարգի անձինք կը յաջողին համոզելու ուրիշները, դրամագլուխ կը գտնեն, գործի գլուխ կ'անցնին և անխղճօրէն կը սպառեն այլոց դրամը, զի մինչև որ դրամագլուխը հայթայթողներն սթափին և ճանչնան իրենց վստահած անձին անկարողութիւնը, արդէն ամէն ինչ սպառած է.

Այս կարգի ձախողութիւնք ալ յաճախ կրկնուելով բոլորովին կը պաղեցնեն դրամատէրները արուեստական ձեռնարկութիւններէ, և այսպէս մեր մէջ ձեռնարկցութեան ոգին պակսելով, ճարտարագործութիւնը հոն կը մնայ և սակայն ասոր դարմանը շատ դիւրին է, արուեստագէտն իր գործերով կը ճանչցուի. վստահելու չէ խօսքերու, աչքով տեսնելու է թէ այն որ կը խոստանայ կատարել ո՛ և է գործ մը իրօք կարո՞ղ է նոյն գործը կատարելու, և թէ շինածը մասնագէտի մը գնահատման կ'արժանանա՞յ.

Դժբախտաբար մեր մէջ սխալ կարծիքներ կը տիրեն, վասն զի երբ մէկն յաջողեցաւ գործի մը մէջ, ա՛լ ամէն գործ կատարելու կարող կը համարուի, մինչդեռ իւրաքանչիւր իր մասնաւոր ընդունակութիւնը և մասնագիտութիւնը ունի. այս պատճառաւ Եւրոպիոյ մէջ թէ՛ արհեստանոցները և թէ գործարանները եղողին երբ վկայագիր մը կը տրուի, որոշ կերպով կը գրեն թէ վկայեալն ի՛նչ բանի կարող է. արդէն առանց վկայագրի գրեթէ անկարելի է գործ գտնել.

Ճարտարագործութեան զարգացման համար կան նաև միջոցներ ուստից կ'օգտի քաղաքակիրթ աշխարհը, զոր օրինակ. Եւրոպիոյ մէջ մասնաւոր ճարտարագէտներ կան որոնց պաշտօնն է միայն խորհուրդ տալ իրենց դիմողներուն. ինչպէս որ մարդս երբ տկարութիւն մը ունենայ կը դիմէ բժշկին կամ դատ մը ունենայ օրէնսգէտին, նոյնպէս երբ ձեռնարկութիւն մը պիտի ընես և համարինք թէ զանազան դրութեամբ մեքենայից մէջ ընտրութիւն մը ընել պարտիս, կը դիմես խորհրդատու ճարտարագէտին. թէև փոքր ծախք մը պիտի վճարես բայց չես խաբուիր ծախողներու մեծ մեծ խոստումներուն հետևելով. Դարձեալ, համարինք թէ մեքենական կամ այլ արուեստական խորհուրդ մը յղացար կամ գիւտ մը ըրիր, պէտք է ստուգել թէ իրագործելի՞ է և արդէն իսկ գտնուած ու իրագործուած չէ՞. կը դիմես խորհրդատու ճարտարագէտին որ անմիջապէս կը լուսաբանէ զքեզ.

Կան նաև յատուկ ընկերութիւններ և անհատներ որք պատրաստ են քեզի ամեն դիւրութիւն տալու որ յանձնարարութեանդ համար ինչ որ խորհեցար իրագործես եւ փորձես, անգամ մը որ յաջողեցար, կը մնայ մենաշնորհի խնդիրը, որուն համար ալ բազմաթիւ գործակալութիւններ կան. Երբ ըրած գիւտդ բաւական օգտակար դատուի, ճարտարագործութեան պաշտպան ընկերութիւնք ձրիաբար պաշտօնական գործողութիւնները կատարելով, ծախքը վճարելով, կը յանձնեն քեզ մենաշնորհը.

Գրեթէ ամեն գիտական և արուեստական հանդէսներ, մասնաւոր էջեր յատկացուցած են, յորում կը պատասխանեն երբ գիտական կամ արուեստական կէտի մը կամ ո և է առարկայի մը ուր գտնուելուն վրայ տեղեկութիւն խնդրես.

Մենք կրնանք օգտուիլ այս ամեն դիւրութիւններէն, բայց ոմանք մեծամտութեամբ կը խորհին թէ ի՛նչ խորհուրդ որ իրենք յղացան ուրիշ մը կարելի չէ որ նոյնը խորհած և իրագործած ըլլայ, և անձամբ իրագործելու կը ձեռնարկեն, մեծ ծախքեր կ'ընեն, և վերջին վայրկեանին կը տեղեկանան թէ արդէն լաւագոյնը շինուած է և կը գործածուի Եւրոպիոյ մէջ. Ոմանք ալ մեծամտութեամբ չեն ուզեր խորհրդակցութեան մը համար չնչին վճարում մը ընել, և չարաչար կը տուժեն.

Քանիներ փճացած են գաղափարի մը հետևելով առանց ստուգելու թէ օգտակար կրնա՞յ ըլլալ թէ ոչ, քանինե՛ր կործանած են իրենց յամառութեամբ.

Հարկ տեսանք ճարտարագործութեան վրայ պարզել մեր տեսութիւնները, զի կենսական հարց մ'է մեզ համար, մեր տնտեսական դրութիւնը բոլորովին փոխուելու վրայ է. Ժամանակաւ միայն վաճառականութեամբ կարելի էր հարստանալ. այս կործանարար գործը ժամանակին ոգւոյն դէմ էր և մեր Ամիրայ յաջորդներով վաճառականներն ալ փճացան. Վաճառականներէն եւս վաճառականութեան մէջ յաջողութիւններ ունեցանք, հետզհետէ հաղորդակցութեանց դիւրութիւնք դիւրացուցին նաև եւրոպական մրցումը, և քանի որ ճարտարագործութիւնը յոյժ յետնեալ վիճակի մէջ կը մնար, խափանուեցաւ նաև վաճառականութեան մէջ ունեցած յաջողութիւննիս և շատ չէր կրնար տևել. Անցան այն ժամանակները որ ձեռքերնիս ծալլած կը սպասէինք խանութին մէջ որ մէկը գայ և զինք խաբելով ձեռքի դրամը առնենք, խաբելով ըսի՛ վասն զի շատ գործերու մէջ 0/0ին 50 էն պակաս շահ չկար, մինչ, այժմ նոյն գործոց մէջ եթէ 0/0 10 շահ միայ մեծ յաջողութիւն կը համարուի. հետևաբար փոքր դրամագլխով առևտուր ընել և ապրիլ անկարելի եղած է այլ ևս.

Մեզ կը մնան ուրեմն արուեստները, բայց պէտք է գործենք ժամանակիս պահանջմանց համեմատ, ասոր համար միջոցներ պէտք է ձեռք առնենք, լրջօրէն ի նկատի առնենք այս խնդիրը՝ ուստից կախում ունի մեր ապրուստը և գոյութիւնը.

Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

Ի ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ
ՕԴԱՊԱՐԻԿՈՎ

Իր արտասովոր ուղևորութիւնն սկսելէ առաջ, շուէտացի օդանաւորդ Անտրէ, որ Հիւսիսային բևեռը կ'երթայ գտնել օդապարիկով, տեսակցութիւն մը շնորհած է իր մէկ հետաքրքիր հայրենակցին. Բազմազբաղ էր այդ պահուն, բայց չէր անհամբեր, վերջին պատրաստութեանց վրայ հսկելով.

—Յոգնած չէ՞ք.

—Յոգնած չեմ, բայց այնպէս կը զգամ ինքզինքս իբր թէ երկու երեք ամսէ ի վեր քնացած չըլլայի. Ամեն բան պատրաստուելէ յետոյ Կոթէնպուրկէն մեկնելու մտածումը կը հիւծէ զիս.

Յետոյ կը խօսին ուղևորութեան վրայ, մեկնումին վրայ որ նախ յունիս 1ին որոշուած էր և որ Նորտէնշիօլտի կարծիքին վրայ 7ին յետաձգուած էր՝ շատ կանուխ չհասնելու համար Սպիցպէրկ.

Յունիս 7ին պիտի ճամբայ ելլէր ուղղակի Թրոմզօ երթալու համար ուր երկրախոյզ մարմինը իրենց պիտի միանայ և ուր նաւուղիղ և ուղեկիցներ պիտի առնեն.

Իբրև մարդ որ սերտած է իր ծրագիրը և որ գիտէ թէ անծանօթին մէջ կը մտնէ, Պ. Անտրէ յստակօրէն կը դնէ իր արկածալից ճամբուն յայտագիրը.

—Դեռ չենք գիտեր թէ ուսկից պիտի մեկնինք և ուր պիտի հաստատենք տաղաւարը օդապարիկին համար. Եթէ պարագաները նպաստաւոր են՝ պիտի ընտրենք Սպիցպէրկի հիւսիսակողմն նորվեկիան կղզիները, եթէ ոչ Ամստերտամ կղզին, Դանիներու կողմը. Անմիջապէս ետքը պիտի սկսինք տաղաւարին շինութեանը, որ տասնըհինգ օր պիտի տևէ, ջրածինի արտադրութեանը և օդապարիկին կազմակերպութեանը. Իսկ ասոր համար երեք օր երեք գիշեր պէտք պիտի ըլլայ. Օդապարիկը քիչ քիչ պիտի ուռեցուի՝ որպէս զի կէտ առ կէտ ալ կարենանք քննել զայն. Կ'ենթադրեմ որ հիմնական աշխատութիւններն երեք շաբաթէն պիտի աւարտին. Իսկ մինչև յուլիս 24 հաւանօրէն պիտի սպասենք նպաստաւոր հովի մը.

—Եւ 24ին բևեռ՞ պիտի ուղևորիք.

—Այո. Շատ կարևոր է նպաստաւոր վայրկեանին մեկնումը, վասն զի ճամբորդութեան նպաստաւոր ելքը կրնայ անկէ կախում ունենալ.

—Եւ ո՞րչափ ժամանակ պէտք է որպէս զի բևեռին մօտենաք.

—Ո՛չ, չեմ գիտեր. Կանոնաւոր հով մը ենթադրելով որ մէկ ժամուան մէջ 27 քիլոմեթր միջին արագութեամբ կը մղէ օդապարիկը, կարելի է իբր քառասունըչորս ժամէն բևեռ հասնիլ, բայց բևեռին շուրջ հովերը ընդհանրապէս տկար կ'ըլլան ամառը գէթ Սպիցպէրկի կողմը.

—Ուրեմն ուղևորութիւնը կրնայ ութ օրուան մէջ կատարուիլ.

—Անշուշտ, բայց ամիսներ, նոյն իսկ տարիներ կրնան անցնիլ մինչև որ լուր առնէք բևեռախոյզ մարմնին վրայ. Խնդիրը կախում ունի այն տեղի տարածութիւններէն ու անապատներէն որոնց մասին հասարակութիւնը չի կրնար յստակ գաղափար մը կազմել. ուստի չորս ամսուան պաշար պիտի առնենք հետերնիս.

—Եւ ցամաք գտնելնուդ պէս վա՞ր պիտի իջնաք, Սիպերիա ըլլայ թէ Ամերիկա,

—Բնականաբար պիտի ջանանք եթէ կարելի է մարդաբնակ երկիրներ իջնալ, բայց ամենևին ստոյգ չէ որ կարենանք այսպէս ընել.

—Եւ եթէ բևեռային երկիրներու մէջ ընկղմիք, ամէն յոյս կորա՞ծ պիտի ըլլայ.

—Ատանկ արկած մը բնականաբար կարելի է, թէև իմ մասիս չեմ հասկնար թէ ինչպէս կրնայ պատահիլ. Բայց, այս պարագային մէջ իսկ բևեռախոյզ մարմինը կորսուած չեմ նկատեր. Բևեռային սահնակաւոր ուղևորութեան մը պայմաններուն մէջ կը գտնուի, և անկից ունեցած միակ տարբերութիւնը սա է որ ուղևորութիւնը օդապարիկով պիտի կատարենք և քալելով կամ նաւով պիտի ետ դառնանք. բայց սա մեծ առաւելութեամբ որ՝ շնորհիւ մեր արագ ճամբորդութեանը՝ պիտի կրնանք այնքան պաշար հետ առնել վերադարձին համար որքան ուրիշներ կ'առնեն երկու ուղևորութեանց համար. Յոգնած չպիտի ըլլանք և պիտի ունենանք այն բարոյական ոյժը որ է մեր եռանդ ձգել ամէն մէկ յաղթուած խոչընդոտ և մարդաբնակ երկիրներու մօտենալ.

—Եւ եթէ ատանկ արկած մը բևեռին մօտերը տեղի ունենայ, ո՞ւր պիտի երթաք.

—Երեք ճամբայ պիտի ունենանք ընտրելու, ամէնքն ալ գրեթէ երկայն. Կրօէնլանտան, Ֆրանց-Եօզէֆի երկիրը կամ Սպիցպէրկ. Առաջին երկու երկիրներուն մէջ յոյս պիտի ունենանք մարդոց հանդիպելու, բայց Սպիցպէրկ չի յարմարիր երկարատև բնակութեան մը. Սակայն այդ բնակութիւնը հնարաւոր ընելու համար է որ հոն պիտի հաստատենք առարկաներու և ուտեստներու կեդրոն մը զորս հետ չպիտի կրնանք տանիլ.

«Ազական զուգադիպութիւն», շարունակեց Անտրէ. Ճիշդ երեք հարիւր տարի առաջ էր որ Պարանց գտաւ Սպիցպէրկը. Իր գիւտը ողջունուեցաւ իբրև հրաշալի բան մը. Սպիցպէրկ երկիր մ'է ուր երթալ ոչ ոք մտքէն կ'անցունէր և այսօր զբօսաշրջիկներ կ'այցելեն. Ամառ չանցնիր որ մէկ կամ մէկ քանի նաւեր չհանդիպին հոն. Եւ նոյն իսկ ճշմարիտ օթել մը պիտի հաստատուի այնտեղ.

«Արդէն բնական է այս. Երբ մէկը ուղևորութիւն մը ընէ, իրեն այլ և այնքան սոսկալի կերպով անծանօթ չէ. Գիտես թէ ի՛նչ բանի պիտի կրթնիս, ի՛նչ հաշիւներ պիտի ընես.

«Ի՛նչ պատահեցաւ Ֆրանց-Եօզէֆ երկրին համար. Երկար ատեն մեծ ջանքեր եղան հոն թափանցելու համար, բայց ի զուր. Վերջապէս 1873ին աւստրիական երկրորդ երկրախուզութիւնը հոն մերձեցաւ սառոյցներէն ու դիպուածով գտաւ երկիրը. Հիմակ ամէն տարի կանոնաւոր հաղորդակցութիւններ կան այն երկրին հետ.

—Իսկ ձեր մա՞յրը ինչ կ'ըսէ այս գործին նկատմամբ.

—Ատանկ պարագայի մը մէջ մօր մը զգացումները դիւրաւ կը հասկցուին. Բայց շատ լաւ կ'ըմբռնէ մեր ձեռնարկին կարևորութիւնը և իմ վրաս ունեցած հաւատքն ու իմ յաջողութիւնս տեսնելու յոյսը ուժ մը կուտան իրեն որ յոյժ պատուաբեր է իրեն համար.

Տեսակցութիւնը վերջացած էր.

—Ցտեսութիւն աշնան, ըսաւ անվեհեր ճամբորդը որուն յաջող դարձ կը մաղթենք.

=)(95)(=

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՖՈՆՍ ՏՕՏԷ

ՃԷՔ

Պատրանք տան Բիշօղի որ ինքզինքը դրախտին մէջ կը կարծէ, հով կարծելով խոհարարներուն շունչը և խոհանոցի փքոցները զորս կը շարժեն իր շուրջ, և փայտէ ձիուն վրայ ուր նստած է զգալով երեւակայական անկումի մը բոլոր ցնցումը. Տ'Արժանթօն ինքն ալ մեկնած, յափշտակուած, թռչած կը զգար... է՛հ ի՛նչ, այնքան սարսուռներ, տենդ, դրդռում, ձեռքեր, կնքուածքներ, ոտնէզ քայլեր, այնքան անգամ ձեռքերու մրմռիլը մազերուն մէջ, սա երկու տողերը յօրինելու համար. «Պիրենեաններու մէկ մենաւոր հովտին մէջ, այն Պիրենեաններուն եայլն»։ Եւ այս այսպէս է միշտ.

Կը կատղի, ծաղրելի կը գտնայ ինքզինքը.

—Յանցանքը քուկդ է, կ'ըսէ Շառլօթին... դիւրի՞ն բան է աշխատիլ մէկուն դէմ որ շարունակ կուլայ. Այո՛, սոսկալի է այս, ամբողջ աշխարհ մը մտածումներու, յղացումներու... Եւ յետոյ ոչինչ, ոչինչ... Եւ ժամանակը կ'անցնի, և տարիները կը սահին, և տեղերը կը բանըւին... Դուն չես գիտեր ուրեմն, Թշուառական, թէ ո՛րչափ քիչ բան պէտք է ներշնչումը խանգարելու համար... Ո՛հ, ճակատ միշտ զարնել՝ ապուշ իրականութեան մը... Ես որ գրելու համար պէտք ունիմ ապրելու բիւրեղեայ աշտարակի մը մէջ, կեանքի անստուգութիւններէն հազար քայլ վեր, ինծի ընկեր առած են քմահաճոյքը, անկարգութիւնը, տգիտութիւնը ու աղմուկը...

Ոտքը գետին կը զարնէ, բռունցքի հարուած մը կուտայ սեղանին, մինչ Շառլօթ, որ սիրտը լեցուն ըլլալով բաւական չէ լացած, արցունք թափելով կը ժողվէ գրիչները, գրչի սրբիչը, գրչակալը, իր քարտուղարի բոլոր կազմածը՝ սրահին գորգին վրայ ցիրուցան.

Տօքթ. Հիրշի ժամանումը վերջ կը դնէ այս ցաւալի այլ այնքան յաճախադէպ տեսարանին՝ որ տան բոլոր հիւլէները վարժուած են անոր և փոթորիկին անցնիլէն, բարկութիւնը հանդարտելէն յետոյ անոնք շուտով իրենց տեղը կը բռնեն նորէն և առարկաներուն կ'ընծայեն իրենց սովորական ներդաշնակ և անդորր երեւոյթը. Տօքթօրը առանձին չէ. իրեն ընկերացած է Լապասինտր, և երկուքն ալ խորհրդաւոր, ծանր, արտասովոր մուտք մը կ'ընեն. Մանաւանդ երգիչը, տեսարանի ազդեցութեանց վարժ, շուրթերը ամրապէս փակելու եղանակ մը ունի վեր առնելով գլուխը, որ յայտնապէս կը նշանակէ. «Ամենամեծ կարևորութիւն ունեցող բան մը գիտեմ, բայց անկարելի պիտի ըլլայ համոզել զիս զայն իմացնելու»։

Տ'Արժանթօն, կատաղութենէ դեռ համակ սարսռուն, չի հասկնար թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզեն այդ թրթռուն, նշանակալից ձեռնասեղմումները, զորս բարեկամներն իրեն կը բաշխեն անձայն. Շառլօթի մէկ խօսքը կը սթափեցնէ զայն.

—Ի՛նչ լուր, պարոն Հիրշ, կ'ըսէ դէպ ի բժիշկ տօքթօրը վազելով.

—Միշտ միևնոյն պատասխանը, տիկին. Լուր չկայ.

Բայց մինչ «լուր չկայ» կ'ըսէ Շառլօթին, ընդհակառակն իր զգայուն ակնոցին տակ տարապայման բացուած աչքերով կը հասկցունէ տ'Արժանթօնի թէ ըսածը սոսկալի սուտ մըն է, թէ լուրեր կան, ահռելի լուրեր.

—Եւ ընկերութեան մարդոց կարծի՞քը ի՞նչ է... ի՞նչ կ'ըսեն... հարցուց մայրը գիտնալու փափագով ու երկիւղով, փորձելով ճշմարտութիւնը գտնել այդ ծամածուռ դէմքին վրայ.

—Աստուա՛ծ իմ, տիկին... ոչ՛ինչ... ոչ՛ինչ.

Մինչ Լապասինտր կը մոլորի երկար, թոյլ ֆրազներու մէջ տարտամօրէն ապահովիչ, այլ իսկապէս երկբայական, Հիրշ՝ Տեքրօթէր գրութեան համեմատ բերանն երերցնելով երերցնելով՝ վերջապէս սա քանի մը բառերուն արտաքին ձևն հասկցուցած է բանաստեղծին. «Սիտնիւս... կորսուած է՝ մարդով ու բեռով... ընդհարում ծովուն մէջտեղը... Կանանչ հրուանդանին կողմերը... Ահռելի՛»

Տ'Արժանթօնի խոշոր պեխը կը սարսռայ, բայց այսչափ. Նայելով այդ տժգոյն, տարածուն և ուղիղ դէմքին՝ որուն ոչ մէկ ծալքը չէ շարժած, շատ դժուար պիտի ըլլար սահմանել իր տպաւորութիւնը, գիտնալ թէ յաղթանա՞կը կը տիրէ հոն թէ ոչ յապաղած խղճի խայթը այդ քստմնելի փախճանին հանդէպ. Թերևս այս երկու զգացումներ զիրար կը հակասեն այդ անդրդուելի դէմքին վրայ որ անոնց և ոչ մէկը ցոյց կուտայ բացէ ի բաց.

Միայն, բանաստեղծը պէտք կը զգայ դուրս երթալ ցրուել յուզումը զոր իրեն կը պատճառէ այս մեծ լուրը.

—Շատ աշխատեցայ, կ'ըսէ լրջօրէն իր բարեկամներուն, օդ առնել կ'ուզեմ... երթանք պտոյտ մը ընենք.

—Իրաւունք ունիս, կ'ըսէ Շառլօթ... քիչ մը դուրս ել, պիտի հանգստանաս.

Շառլօթ որ, սովորաբար, «Արուեստագէտը» միշտ տան մէջ կը պահէ, վասն զի կը կարծէ թէ Սէն-Ժէրմէն արուարձանին բոլոր տիկինները իմանալով անոր դարձը պատրաստ են իրարու հետ ինքզինքնին արձանագրել «մեռնելու համար ամբողջ արիւնը անոր սրտին», այն իրիկունը բացառապէս ուրախ է անոր մեկնումը տեսնելով, ինք առանձին մնալով իր մտածման հետ. Ուստի պիտի կրնայ հանգստօրէն լալ՝ ու մէկը չպիտի փորձէ զինք մխիթարել, անձնատուր ըլլալ իր սոսկումներուն, իր նախազգացումներուն զորս չի համարձակիր խոստովանիլ, վախնալով որ բրտօրէն կը հաստատեն անոնք. Ահա թէ ինչո՞ւ սպասուհին իսկ կը նեղէ զինք, ինչո՞ւ փոխանակ երկարօրէն շաղակրատելու անոր հետ ինչպէս ամեն անգամ որ պարոնը դուրս ելլէ, իր ձեռնսայրկը կը ղրկէ զայն.

—Տիկինը առանձին մնալ կ'ուզէ... Տիկինը չի՞ վախնար... Այնքան տխուր է այս պատշգամին վրայ փչող հովը.

—Ոչ, թողէք զիս... չեմ վախնար.

Վերջապէս ահա առանձին է, կրնայ լալ, ուզածին պէս խորհիլ, ու բռնաւորին ձայնը չլսեր իրեն. «Ի՞նչ կը մտածես...» Իր Ճէքին վրայ կը մտածէ անշուշտ. Եւ ի՞նչ պիտի մտածէ. Լրագրին մէջ սա քստմնելի տողը կարդալէն ի վեր. լո՜ւր չկայ Սիտնիւսէն, տղուն դէմքը կը հալածէ զինք, կը խելայեղէ, ա՛լ չի թողուր զինք. Ցորեկն ալ, բանաստեղծին յափշտակիչ ներկայութիւնը մինչև իսկ իր չարչարանքը կը լռէ իրմէ. բայց գիշերը չի քնանար Շառլօթ. Ականջ կուտայ հովին որ կը փչէ ու եղերական սուլում մը կը պատճառէ իրեն. Քարափի այդ անկիւնն ուր կը բնակին, հովը կուգայ միշտ ո և է կէտէ մը, զայրացին կամ հեծեծուն, ցնցելով հին ատաղձները, բախելով հնչեղ ապակիներուն, վար կ'իջեցնէ բաց վանդակափեղկ մը. Բայց հծծէ կամ աղաղակէ, անիկա կը խօսի իրեն. Կ'ըսէ ինչ որ կ'ըսէ նաւազներու մայրերուն ու կիներուն, խօսքեր որոնք կը տժգունեցնեն զինք.

Վասն զի հեռուէն կուգայ այդ փոթորկալից հովը, և շատ կուգայ, ու արկածներ տեսած է. Իր թափառիկ մեծ թեւերուն վրայ դուրս անցած տեղերուն կը բախէ, բոլոր շշուկները, բոլոր աղաղակները կը բարձրանան և կը տեղափոխուին հաւասար արագութեամբ. Հետզհետէ ծաղրածու և ահաւոր, նոյն վայրկենին պատռած է նաւու մը առագաստը, մարած է ճրագ մը, վեր առած է վերարկու մը, պատռած է փոթորիկները, արծարծած է հրդեհը. բոլոր ասոնք կը պատմէ և իր ձայնը այլազան եղանակաւորումներ կը ստանայ, զուարթ ու ողբագին.

Այդ գիշերը քստմնալուր է. Վազելով կ'անցնի պատշգամին վրայէն, կը դղրդէ վանդակները, կը սուլէ դռներուն տակ. Ներս մտնալ կ'ուզէ. Սոսկալի բան մը ունի այդ մօր ըսելու. և բոլոր շշուկները զորս կը բերէ, զորս կը նետէ ապակիին դէմ ցնցելով իր թաց թեւերը, կը հնչեն կոչի մը կամ ազդարարութեան մը պէս. Ժամահարներուն ձայնը, երկաթուղիի հեռաւոր սուլոց մը, ամեն բան նոյն շեշտը կ'առնէ, ցաւագին, կրկնուած, չարչարող. Միտքէն կ'անցնի ինչ որ հովը կ'ուզէ իրեն ըսել. Ծովուն մէջ, վասն զի ամեն տեղ է միանգամայն, տեսած պիտի ըլլայ մեծ նաւու մը ալիքներուն մէջ, կողերուն բախիլը, կայմերուն կորիլը, անդունդին մէջ գլորիլը ձգուած բազուկներով, զարհուրագին ու տժգոյն դէմքերով, խոլ նայուածքներու վրայ իջած մազերով, և աղաղակներ, հեծկլտանքներ, հրաժեշտներ, անէծքներ մահուան սեմին վրայ արձակուած. Իր ցնորագծումը այնքան զօրաւոր է որ հեռաւոր մրրիկէն իրեն հասած շշուկներուն մէջ լսել կը կարծէ հազիւ արտաբերուած տարտամ կոծ մը.

—Մայրի՛կ.

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 12/24, 1896

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՌՏՆԻՆ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐ

Կայլէսի իշխանուհւոյն և իր աղջկանց՝ Վիքդորիա և Մօտ իշխանուհիներուն հովանաւորութեանները, այս օրերս ի Լոնտոն Ալպերդեան սրահին մէջ ցուցահանդէս մը բացուեցաւ առտնին արուեստից ու ճարտարութեանց (Home Arts and Industries), զորս քաջալերելու և ժողովրդեան մանաւանդ խոնարհագոյն դասերուն մէջ ծաւալելու համար, Կայլէսի իշխանուհին 1884ին Ընկերակցութիւն մը հիմնած էր։

Երեք իշխանուհիները ցուցահանդէսին մէջ նախ և առաջ իրենց իսկ ձեռներով գործուած զանազան սեղնանկարներ, բանուածներ, տեսակ տեսակ մետաքսներու և թափանիներու վրայ քանդակներ, կաշիով կամ կերպասով յօրինուած ծածկոյթներ, գրքի երեսներ, օծմներ, ևն. ի ցոյց դրած են։

Կայլէսի իշխանուհին ժողովրդական դասակարգերուն մէջ ձեռագործ արհեստներ տարածելու գաղափարն ունեցաւ՝ նախ՝ աղքատի մէջեն մ'ընծայելու համար տնանց։ Աղքատ կնոջ գործարանի մէջ աշխատիլը մեծ դժնդակ հարկ մ'է, թէեւ Պետութիւնը շատ մը բաներ ըրած է գործաւորուհիներուն վիճակն հանգուրժելի ընծայելու։ Կնոջ համար ամենուրեք և ամեն ժամանակ նախամեծար է տան մէջ կարենալ աշխատիլն։ Այս ձեռագործներ ունեին թէ շահեկան կանանց և աղջկանց հաճելի և օգտակար ժամանցմը՝ կըլլան, և որն զբօսանքներէ կամ մեղկացուցիչ անգործութենէ զանոնք եա կը կեցնեն։ Բաց աստի, ձեռագործները գեղարուեստի ճաշակը կը զարգացունեն, կը կրթեն, կը զգուշեն ամեն աղքատ դասերուն մէջ ալ, որք իրենց իրենց թաղուելով՝ կեանքի շատ չոր, դրեթէ կոշտ ըմբռնում մը պիտի ունենային։ Դիմաց չունենալով որ դէթ անոր շնորհիւ իրենց տնակները զարդարեն, ձեռագործները կը լինեն դրամի պակաս ալ, բարձրագոյն կրթութեան պակասն ալ, և անոնց մէջեն կուտան քիչ քիչ կոկելու, շուկելու, զարդարելու իրենց անհրապոյր բնակարանները, իրենց համար քիչ շատ հաճելի ընտանեկան յարկ մը յօրինելու։

* * *

Այս երբեմն գաղափարին իրագործումն եղաւ Առտնին արուեստից և ճարտարութեանց Ընկերակցութիւնն, որ 12րդ անգամ ըլլալով հիմա ցուցահանդէս մը կը կազմակերպէ, ի վաճառ հանելով իր աշակերտուհիներուն և փոքրիկ աշակերտներուն ձեռագործները, և իրական ծանօթութիւն մը տալով արուեստագէտ, տանտիկին և մարդասէր իշխանուհւոյն բրած հիմնարկութեան օգտակարութեան վրայ։

Այս արհեստական կրթութեան կամաւոր է և ձրի։ Վարժուհիներուն և վարպետներուն թոշակը մասամբ ցուցադրութեանց արդիւնքէն կը վճարուի, մասամբ հանրային նպաստով։ Տեղ տեղ դասարաններ բացուած են։ Ուրիշ տեսեր աշակերտուհիներն իրենք վարժուհիներուն քով կ'երթան։ 1884ին 40 դասարան միայն հիմնուած էին։ Հիմա 5 հարիւր դասարանք կան։ Ընկերակցութիւնը ճիւղաւորուած է երկրին ամեն կողմը, բուն Անգլիայէն դուրս Սկովտիոյ, Կայլէսի և Իռլանտայի մէջ եւս գործակիցներ ու դասարաններ ունենալով։ Բարձր դասու տիկնայք, Կայլէսի սիրտուական իշխանուհւոյն օրինակին հետևելով, իրարու հետ կը մրցին՝ պաշտպանելով այս գործ։ Ժողովուրդն ալ կը գնահատէ, որովհետեւ անմիջական արդիւնքը կը վայելէ։ Ամենէն աղէտ և կոշտ գործաւորին անգամ, տեսնելով որ իր կին և իր աղջիկ ազնուր բաներ կը բանին որք դրամ կը բերեն ու միանգամայն տնակը կը զարդարուի, ուրախ կ'ըլլայ, և իր գինովութեան մէջ իսկ քիչ մը նուազ խօստութեամբ կը վարուի իր կնոջ հետ, որ իր աչքին առջեւ նոր արժէք կ'ըստանայ շնորհիւ իր ճարտար մատներուն։

* * *

Կայլէսի իշխանուհին բաւ չհամարելով Ընկերակցութիւնն հիմնել, իր ամառնային բնակարանին՝ Սէնտրինկէմ գեղին մէջ տիպար-արհեստանոց հիմնեց, որ տեսակին մէջ ամենէն յաջողներէն է։ Այն մէկ արհեստանոց հիմա քանի մը հաստատութիւններու ծնունդ տուած է, մանչերու և աղջիկներու զատ զատ, ինչպէս այլ և այլ կարգի արհեստից զատ զատ։ Սէնտրինկէմի արհեստանոցներուն ի ցոյց դրած նիւթերը զատ բաժին կը կազմեն Ալպերդեան սրահին մէջ։ Սէնտրինկէմի աշակերտք մասնաւորապէս յառաջդէմ են կաշեգործութեան, ատաղձագործութեան ու պարզ քանդակագործութեան մէջ։ Իրենց շինած կահեր շատ կը ծախուին, և աղէկ գնով։ Մոտակայ եկեղեցիներու ատաղձէ քանդակներն այն արհեստանոցներու մէջ յօրինուած են։ Աշակերտուհիները կը սորվին պարզ կար, ձեւ, կանանց և մանկանց ամեն տեսակ զգեստներ ու ճերմակեղէններ ձեւել ու կարել, կարկտել, ասեղնագործել, նաեւ խոհարարութիւն, և առանին տնտեսութիւն ու հասարակ կաղմարարութիւն, կողովագործութիւն, փորագրութիւն, դաճագործութիւն և կաւագործութիւն, զարդական կաշեգործութիւն մանչերուն դաս տրուած արհեստներու մէջ են, և շատ մը խնդճ ընտանիքներու համար օրապահիկի միջոցներ են այսօր։ Կայլէսի իշխանուհին կը սովրեցնէ գեղջուկ աղջիկներուն թէ ուխտերին կտակէն բուրդը գեղծելէն սկսելով ինչպէս կարելի է կատարեալ բրդեղէն հագուստ մը շինել։ Այս նպատակաւ, առանին ոստայնանկութեան վաղեմի պատուական արհեստը կը վերահաստատէ անգլիական տուներուն մէջ, այն ջուլհակն ի հանդէս բերելով վերստին որ մեր գաւառացի Հայուհեաց մեծ մասին գլխաւոր զբաղումն է տակաւին, ուր որ բուրդ կամ բամպակ կը գտնեն հիւսելու։

Կայլէսի իշխանին ամառնոյին յարակից աշխատանոց մը յատկացուած է մանուածի և հիւսարանի, ուր կ'աշխատին գեղջուկ աղջիկներ որք տկարակազմ ըլլալով առանին ծառայութեան չեն դիմանար։ Իշխանական պալատը այս գործուածներն եւս ի հանդէս դրուած են. «Սէնտրինկէմ առտնին հիւսուածներ՝ Ն. Բարձրագոյնութեան Կայլէսի իշխանին [illegible] Սանտրինկէմի [illegible], երկան 4 չափ 6 քէնի»։ Ցուցահանդէսին մէջ է նաեւ «Բուրդ Ն. Բարձրագոյնութեան Վիքդորիա իշխանուհւոյն [illegible]», պատրաստուած յատուկ խնամօք մանկամարդ իշխանուհւոյն։

* * *

Այս նկարագրութիւնը կարդացող մը թերեւս ըսէ մտովի. «Անգլիացիք հարուստ ժողովուրդ մ'են. դրամ շատ ունին, ուզածնին կարող են ընել՝ իրենց աղքատներուն արհեստ և ձեռագործ սովրեցնելու համար. բե՛ր այն դրամն, և տե՛ս ինչեր կարելի է ընել նաեւ մեր մէջ՝ արհեստական կրթութեան համար։»

Բանն ատանկ չէ սակայն։

Իրաւ է որ գործին գլուխն իշխանուհի մը կայ։ Բայց պատմուածներուն նայելով, իշխանուհին քսակէն դրամ ծախսած չունի այս գործին համար։ Ինք աշխատութիւն միայն նուիրած է, բայց խելացի, բանիմաց, ճարտար աշխատութիւն մը։ Գործ սովրեցուցած է. որովհետեւ ինքն իսկ գործը քաջ գիտէ։ Եթէ փոխանակ իր անձնական օրինակաւ գործ սովրեցնելու և ուրիշները գործել տալու իր ձեռքին տակ, հաներ 5,000 ոսկի մէկէն նուիրեր, դարձեալ գործն այսքան չէր զարգանար, այսքան չէր արդիւնաւորեր։ Իշխանուհին, որ սահմանուած է վաղը թագուհին ըլլալու աշխարհի մեծագոյն Տէրութեանց միոյն, ինք առաջին կարգի տանտիկին մ'է, և քաջ արուեստագէտ մը, որ իր ազատ ժամերը պարապ չէ անցուցած ի մանկութենէ անտի, այլ միշտ աշխատած է բան մը սովրելու, բան մը գործելու, և հիմակ ալ յօժարած այլոց կ'աշխատի՝ բան սովրեցնելով անոնց։ Վերէն տրուած այս անձնական օրինակն աշխատութեան՝ միլիոններ կ'արժէ։ Ա՜յդ է ահա հարստութիւնը։ Նոյն իսկ Անգլիոյ պէս հարուստ երկրի մը մէջ, միակ հարստութիւնը, միակ կարողութիւնը դրամը չէ։ Բ. Բ.

Քաղաքական կացութիւն

Պ. ՄԱՔ ՔԻՆԼԻ
ԱՌԱՋԻԿԱՅ ՆԱԽԱԳԱՀ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ

Հանրապետական կուսակցութեան իւրաքանչիւր նահանգէ ընտրուած պատուիրակներէն բաղկացեալ Համաժողովը, որ ի Սէն Լուի գումարեցաւ, Նախագահութեան համար ընտրելի նշանակեց զՊ. Մաք Քինլի, հաչակաւոր պետը մաքսապաշտ կուսակցութեան։

Պ. Մաք Քինլիի ընտրելիութիւնն առաջին քայլն է իր յաջողութեան առաջիկայ ուղիան նախագահական ընտրութեան մէջ. որովհետեւ Նահանգային Խորհրդարանոց և Դաշնակցական Խորհրդարանին ընտրութիւնք ցոյցին թէ տիրող ժողովրդական կուսակցութիւնն իր մեծամասնութիւնը կորուսած է, և Հանրապետականք ուրիշ ամեն ընտրութեանց մէջ յաջողած ըլլալով, ամենամեծ հաւանականութիւնն այս է որ նախագահական ընտրութիւնն եւս իրենք պիտի շահին։ ԶՊ. Մաք Քինլի ընտրելի նշանակելով, հանրապետական կուսակցութիւնն բաւական կը ցուցնէ թէ տնտեսական կամ մաքսային խնդրոյն վրայ ինչ ընթացքի պիտի հետեւի երբ իշխանութեան անցնի։ Մաքսերու ո՛ և է փոփոխում որ ըլլայ զանոնք աւելի խստացնելու կերպով պիտի ըլլայ։

Այս ընտրութեան առթիւ հանրապետական Համաժողովը նաեւ կարգ մը սկզբանց յայտարարութիւն ըրաւ, որք իր ընթացքին կանոնները պիտի ըլլան Մ. Նահանգաց կառավարութեան մէջ։ Արծաթի անարգել դրամահատութեան պիտի հակառակին Հանրապետականք, որովհետեւ Համաժողովին պատուիրակաց քուէարկութեան մէջ ոսկիի կուսակիցք մեծամասնութիւն շահեցան։ Արտաքին քաղաքականութեան մէջ աւելի կորով ու ազգուութիւն կը պահանջեն, կը քննադատեն զՊ. Քլիվլէնտ և իր վարչութիւն՝ թոյլ ընթացքի մը հետեւելուն համար արտաքին յարաբերութեանց մէջ, և կը խոստանան այս սխալը չկրկնել իրենք։ Մոնրոէի վարդապետութեան վրայ կը պնդեն, և կը յայտարարեն թէ Եւրոպական Տէրութեանց թող չպիտի տան Ամերիկայի գամերուն խառնուելու, և եթէ Ամերիկեան փոքր Տէրութիւն մը Մ. Նահանգաց միջնորդութիւնը խնդրէ Եւրոպական Տէրութեան մը դէմ, Ուաշինկթընի կառավարութիւնն իբրեւ մեծ եղբայր իր պարտականութիւնը պիտի կատարէ։ Սպանիա ալ բաւական խնդիր պիտի ունենայ Հանրապետականներուն հետ, եթէ անոնք իշխանութեան անցնին, տապալելով զՊ. Քլիվլէնտ, որուն վարանոտ ընթացքէն դժգոհ են Պ. Մաք Քինլիի կուսակիցները։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊԸՐԻԻ

Միջազգային Իրաւարարութեան Դաշնակցութեան կողմէ անցեալ շաբթու պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ Լ. Սալզպըրիի, հազարաւոր արհեստագործական, բարեգործական և այլ ընկերութեանց կողմէ հանրագիր մը մատուցանելով, որով կը խնդրուի Թագուհւոյն կառավարութենէն՝ ուրիշ Տէրութեանց հետ համաձայնութեամբ որոշել որ միջազգային խնդիրներն այսուհետեւ տնօրինուին Միջազգային Իրաւարարութեան Ատենի մը կողմէ, որով պէտք չմնայ պատերազմի։

Լ. Սալզպըրի պատասխանեց թէ Թագուհւոյն կառավարութիւնը սրտանց կը բաղձայ որ միջազգային խնդիրներն իրաւարարութեամբ վերջանան, փոխանակ պատերազմի յանգելու։ Միացեալ Նահանգաց հետ այս մասին քանի ամիսէ հետէ կատարուած բանակցութիւնք յոյժ գոհացուցիչ են։ Անգլիայէն դուրս, այս գաղափար ամենէն աւելի Մ. Նահանգաց մէջ յառաջդիմած է։ Դժբախտաբար, Եւրոպեան Տէրութեանց մէջ այս գաղափար այնքան չէ հասունցած։ Իրաւարար Ատեան մը հաստատելու մասին կարգ մը դժուարութիւնք կան դարս մի առ մի պէտք է լուծել։ Մեծ յոյս կայ որ Անգլիա և Մ. Նահանգներն այս մասին քաղաքակրթական առաջին օրինակը պիտի տան ուրիշ ազգերուն՝ այնպիսի կարգադրութեան մը յանգելով որ ապագային մէջ պատերազմներն անկարելի ըլլան։ Մինչև որ այնպիսի կարգադրութիւն մը գոյանայ, Նախարարութիւնը պէտք է հաւատարիմ մնայ իրեն աւանդ թողուած շահերուն։

Ի նկատ առնելով դիւանագիտական անխուսափելի զգուշաւորութիւնը բանակցութեան առարկայ եղած խնդրոյ մը նկատմամբ, Լ. Սալզպըրիի սոյն պատասխանը լրագիրք յուսալից կը գտնեն. զի պաշտօնապէս առաջին անգամ ըլլալով կը ծանուցուի թէ Անգլիա և Մ. Նահանգները լրջօրէն կը զբաղին Միջազգային Իրաւարարութեան դատարան մը հաստատելու իրենց մէջ ծագած և ծագելիք ամեն տեսակ վէճերու համար, դատարան մը որ նաեւ ուրիշ ազգերու իբրեւ օրինակ կարենայ ծառայել։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻԾԸ քար գայթակղութիւն եղաւ Նախարարական կուսակցութեան համար Անգլիոյ մէջ։ Ինչպէս Բ.-ի խմբագրականով կը բացատրէինք, Նախարարական կուսակցութիւն ինքն իր մէջ համամիտ չէ օրինագծին կարգ մը տրամադրութեանց վրայ։ Գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէյն և եկմտական նախարար Սըր Միքըլ Հիքս-Պէչ երեսփ. ժողովոյ վերջին նիստերուն ներկայ էին բացակայ մնալ ամեն անգամ որ կրթական ծրագրին վրայ վիճաբանութիւն էր։ Երեկի հեռագրի մը նայելով, ժողովն յետ երկար վիճաբանութեան ընդունեց է Պ. Պալֆուրի այն առաջարկը թէ կրթական օրինագծի վրայ վիճաբանութիւնն յետաձգուի մինչև յունուար, յորժամ ժողովը նորէն գումարուի՝ իբրև շարունակութիւն այս տարուան նստաշրջանին, և յառաջապէս կրթական խնդրով զբաղի, իսկ ներկայ նստաշրջանին մնացեալ մասը կառավարական հիմնադրին մէջ նշանակուած միւս ծրագրերուն քննութեան յատկացուի։ Ըսել է թէ կառավարութիւնը կը խոստովանի իր ամենէն գլխաւոր ծրագրին առայժմ ընդունիլ տալու անկարողութիւնը։

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ և Դանուբի ռուսական շոգենաւային ընկերութեան վնաս բերելուն պատճառաւ, քանի տարիէ հետէ կառավարական բաւական նպաստներով միայն կրնար շարունակուիլ։ Այս տարի ելմտական նախարար Պ. Վիդդէ ծանոյց թէ կառավարութիւնը սուրհանդակին համար վճարած տարեկան 120,000 րուպլէ դատ դրամ չի կրնար տալ։ Ասոր վրայ, Ընկերութիւնը ճամբայ իր տնօրէն ու հիմնադիր Նուրի Կակարին իշխանն և այլ բազմաթիւ մեծամեծ պաշտօնեայք որք գործէն չէին հասկնար բայց լեդոնեմօղական կ'առնէին, և ձեռնհաս քննիչ մը անօրէնութեան բարձրացուց, որոյ օրով ալ եթէ չկահի, մ'էլ յոյս չկայ որ ճշմարտապէս առեւտրական գործ մ'ըլլայ երբեք։ Թէեւ իբրեւ ռուսական ընկերութիւն առանձնաշնորհներով պաշտպանուած, բայց չէ կարող մեցել ուրիշ ազգի շոգենաւերուն դէմ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ Միջազգային Համաժողովն, ի Փարիզ գումարուած, նախագահութեամբ վարչապետ Պ. Մէլինի, որոշում մը քուէարկեց՝ երկմետաղեանութեան վերահաստատումը պահանջող։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ նաւախումբեր ի մօտոյ պիտի այցելեն Խտալիոյ քանի մը նաւահանգիստները։

Պ. ՊԱՐՆԱՏՕ, Հարաւ-Ափրիկեան ոսկեհանքերէն ահագին հարստութիւն շահած Անգլիացին և համանուն Պանքային հիմնադիրն, որ Թրանսվալ կը գտնուի, լսելուն պէս Պ. Քրիւկըրի որոշումը թէ չորս մահապարտները պիտի արձակուին 25,000ական ոսկւոյ վճարմամբ, փութաց Բրեգորիա գնաց, և բանտը ներկայացաւ, 50,000 ոսկւոյ չէք մը ի ձեռին, զոր բարեկամաբար կը նուիրէր՝ մահապարտներէն երկուքն ազատելու համար, որոց մասնաւորապէս կը համակրէր։ Բայց հոն լսեց թէ արդէն ուրիշ բարեկամներ 50,000 ոսկի հայթայթեր բերեր էին։ Չորս հոգիին համար 100,000 անգլ. ոսկին անմիջապէս վճարուեցաւ Պօէր կառավարութեան, և նոյնհետայն ելան նախկին մահապարտները՝ Վաճառուն դատապարտուածներէն հետեւաբար կը մնան երկու հոգի միայն, որք անգլ. յամառութեամբ չեն ուզեր աղերսագիր ստորագրելով ներողութիւն խնդրել Պօէր վարչութենէն։

ՑԱՐՆ Ուգազով մը սահմանեց արծաթ չքադրամ մը ի յիշատակ Թագադրութեան, զոր բաշխել կուտայ ամեն պաշտօնէից, սպայից և պատուիրակաց որք Թագադրութեան հանդէսին պաշտօնապէս մասնակցեցան։

ՉՌՆԱԿՈՐԱՅԻ իշխանն հրաւիրեց Սերվիոյ Թագաւորը ներկայ ըլլալու ի Չէթինեէ երկու հարիւրերորդ տարեդարձին Պետրովիչ-Նեկոշ-Բեդրովիչ իշխանական դերդաստանին գահակալութեան։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԱՏՐԻՏ, 23 Յունիս. — Սպանիական պաշտօնական աւիրոց մէջ կը հերքուի այն լուր թէ ամերիկեան լիպոր Զօր. Լի տեղեկագիր մատուցեր է Քլիվլէնտ Նախագահին՝ ամերիկեան միջամտութիւն պահանջելով ի Քուպա։

— Գաղթային նախարարն այսօր Խորհրդարանին մատոյց օրինագիծ մը որով պէտք եղած վարկերը կը խնդրէ Քուպայի արշաւանքին համար։ Աշնան հարիւր հազար զօրք պիտի ղրկուի Քուպա, ընդ որս ամբողջութիւն չինող զօրաց քանի մը գունդեր։ Քուպայէ առնուած լուրերը սաստիկ սրտայուզութիւն պատճառեցին Սպանիոյ մէջ։

ՄԻԼԱՆ. — Վաղը (այսօր) տեղի կ'ունենայ Վիքդոր Էմմանուէլի յիշատակարանին բացումը քաղաքին մէջ, փայլուն հանդէսով Եկան Թագաւորը, Թագուհին, գահաժառանգն և վարչապետ։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և զբաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով։

Ժողովն ի միջի այլոց նկատողութեան առաւ Տարտանէլի եկեղեցւոյն Տ. Գէորգ քահանայի մեղադրիր։ Այդ քահանան Մեծ Պահոց մէջ պսակի արարողութիւն կատարած ըլլալուն համար փիլոնազրկութեան դատապարտուած էր։ Ժողովն որոշեց գրել Ռոտոսթոյի պատրիարքական փոխանորդ Պաղճեան Տ. Բարթուղիմէոս վարդապետի որ Կրօնական ժողովոյ ներման որոշումը հաղորդէ նոյն քահանային, յորդորելով միանգամայն որ զգուշանայ ուրիշ անգամներ նմանօրինակ թերութեանց մէջ գտնուելէ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտես. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Պէյքօզի Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյ մի տարւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ 1895 մայիս 1է 1896 ապրիլ 30, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յար և նման մէկ օրինակն յիշեալ Ս. Եկեղեցւոյ բակին կախուած է ի տես Թաղեցւոց։

Տնտեսական Խորհուրդն այսու ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ Թաղի պատուարժան ազգայնոց որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ։

Սոյն պայմանաժամին լրումէն յետոյ՝ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

10 Յունիս 1896 (Կնիք)

ԱԶԴ

Առողջակազմ մի ստնտու կը փնտռուի գոհացուցիչ ամսականով, 20 էն մինչեւ 25 տարեկան, և կաթն ալ եռամսեայէ աւելի պէտք չէ ըլլայ։ Դիմել Պանճէ զարու Սուճի Պօղոս աղայի խանութն։

Ներքին լուրեր

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ. — Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Վսեմ. նախարարն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ նորընտիր կուսակալ Ջիհնի փաշա վաղը իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Թուրք լրագրաց այս օրուան թուոյն մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

«Պաշտօնապէս հաստատուած է որ անհիմն է այն լուրը թէ զինեալ պուլկար աւազակներ Գօսօվայի կողմն ու շրջակայքն անցած ըլլան։ Կարգ մը չարամիտ լրագիրներու այդ մասին ըրած հրատարակութիւնները բոլորովին սուտ են։ Պուլկարիոյ Նախարարապետ Պ. Սթօիլօֆի մէկ հրամանագիրն, որ ոստիկանութեան պաշտօնէից ուղղուած է, և որուն մէկ օրինակը պուլկարական լրագիրներուն մէջ հրատարակուած է, ընաւ հաւանականութեան տեղի չիտար որ այդ կարգի յարձակումներ պատահին։»

ՌՈՒՄԷԼԻՈՅ նահանգաց քննիչ յանձնաժողովոյ անդամներէն Խալիտ պէյ ու Ինվէրի էֆէնտի ճամբայ ելեր են մայրաքաղաքս գալու համար։

ՆՈՐ ՏՐԱԳԻՐ. — Զօր գաւառին թապօպետութեան նախորդ դեղագործ Ատիլեան Յովակիմ էֆէնտի, ծրագիր մը մատուցանելով Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, խմիչական գանձուն համար տարեկան 17,337,000 ղրուշի հասոյթի նոր աղբիւր մը ցոյց տուած է։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ պաշտօնէից հանգստեան թոշակի սնտուկին վարչական ժողովն, իր երեկուան նիստին մէջ, ամսաթոշակներ յատկացուց հանգստեան կոչուած պաշտօնէից և մեռած պաշտօնեաներու այրիներուն ու որբերուն, որոց թիւը կը հասնի 218ի։ Նոյնպէս՝ անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ՝ տասնեակուս անձանց, որոց մէջ կան Դըր Շէհրի նախորդ կառավարիչ Ահմէտ Արիֆի պէյ, Րէթիմօի նախորդ կառավարիչ Ասաֆ փաշա և այլք։

Պատրաստուած տեղեկագիրք, ըստ օրինի, պիտի մատուցուին Պետական Խորհուրդին։

ՁԻԵՐ. — Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը արտօնութիւն տուաւ Հալէպի, Սուրիոյ, Մուսուլի և Պաղտատի կուսակալութեանց ձիեր գնել՝ իւրաքանչիւրը 16 ոսկւոյն չանցնելու պայմանաւ։ Այդ գնմանց համար 30,000 ոսկւոյ գումար մը յատկացուած է։

ՔՐԷՏԻ ԺԷՆԷՐԱԼ ՕԹՕՄԱՆ պանքայի ընդհանուր ժողովն այսօր տեղի կունենայ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԷԼԻ տնօրէն Վէհպի պէյ որոշեց որ ընկերութեան զանազան պէտքերը յետայսորիկ նուազուրդով գնուին։ Վերջերս պէտք եղած ատաղձներ այդ դրութեամբ գնուելով անցեալ տարի կատարուած գնումէն 20,000 ղրուշի մօտ շահ մը գոյացեր է։

ՄԱՆԱՍՏԸՐ. — Սէլանիկի երկաթուղւոյն անցեալ 1895 տարւոյ գործառնութեանցը վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնք տրուած են.

Ընկերութիւնն ունի 22 վակոն, 190 վաճառաբարձ վակոն և 8 վայրաշարժ։ Կառախումբերն անցեալ տարի փոխադրած են 82,125 ուղեւոր և 46,440 տակառ աւաջ ապրանք, որոց 29,190 տակառ աչափը Սէլանիկէն արտածուած և 17,250ն ալ նոյն քաղաքը ներածուած են։

Գծին մէկ տարուան ընդհանուր հասոյթն է 60,917 ոսկի, որուն 24,000 ոսկին գոյացած է ուղեւորաց փոխադրութենէն և միացեալներն ալ ապրանքներու, կարասիներու և այլոց փոխադրութենէն։

Անցեալ տարի այդ գծին վրայ ո և է արկած չէ պատահեր։

ՀԱՆՔ. — Էնկիւրիի Միխալըճճըք գաւառակին Գավադ գիւղին մէջ գտնուած Քրօմի հանքի մը շահագործմանը համար 60 տարի պայմանաժամով մենաշնորհ տրուեցաւ Եաղըճը Եուվանաքիի, Շիշման օղլու Քօսթի և Անասթասի։

ԲՐՍԱՅԻ ոստիկանաց ժողովին նախագահ Հասան էֆէնտի, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, առջի գիշերը մեռաւ։

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ հիւպատոս Պ. Էմմանուէլ Բօսօն, որ երկար ատենէ ի վեր հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ նորընտիր դեսպան Պ. տը Վիլլա Ուռութիա այսօր մայրաքաղաքս կը ժամանէ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ՑՈՒՆԱՑ աստուածաբանական վարժարանէն այս տարի ինը ուսանողներ շրջանաւարտ եղան և իրենց վկայականներն ստացան Տ. Անթիմոս Պատրիարքին ձեռքէն։

ՎԻԹԱԼԻՍ ԿՈՄԸՐ, Սէլանիկ-Կ. Պոլսոյ երկաթուղւոյն շինութեանց ընկերութեան տնօրէնն, առջի օրը Փարիզ ուղեւորեցաւ։

ՆԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Կայս. Դիտարանը տեղեկութիւն ստացաւ թէ Մանասըրի Քէօրիչէ գաւառակին մէջ կիրակի օրը երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է։

ԻՍՔԷՃԷԻ բերքերը յետայսորիկ պիտի փոխադրուին Կ. Պոլիս—Սէլանիկի երկաթուղւոյ միացման գծով։ Շոգենաւային Լոյտի ընկերութիւնն, այդ պատճառաւ, Դըրդ Աղաճի, որ Իսքէչէի նաւահանգիստն է, շոգենաւերու երթեւեկութիւնը դադրեցուց։

ԱՏԱՆԱՅԻ պարսկական հիւպատոսն ուրիշ տեղ փոխադրուեցաւ և իրեն յաջորդեց Մէհմէտ Իպրահիմ պէյ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ կառավարութիւնը Երկաթէ Թագ պատուանշանի հրամանատարութեան աստիճանը շնորհեց մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Կիզլի։

ԱԽԼԱԹ գաւառակին (Պիթլիս) նորընտիր գայմագամ Մէհմէտ Ֆուատ պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Ռատօյիչ երէկ իրիկուն Պիկրատ ուղեւորեցաւ եւրոպական կառախումբով։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի քաղաքային ճիւղին քննութիւնք երէկ սկսան։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նահանգին մէջ անցեալ Մարտ և Ապրիլ ամիսներուն 3297 ծնունդներ և 3361 մահեր պատահած են։

ԽՈԼԵՐԱ. — Աղեքսանդրիոյ մէջ կիրակի օրը քոլերայէ 4 դէպքեր ու 6 մահեր պատահեցան։

Գահիրէի մէջ 8 դէպք ու 10 մահ։

Ուրիշ տեղերու մէջ 170 դէպք ու 150 մահ։

ՔԻՒՉԻՒՔ ՉԷՔՄԷՃԷԻ Գալֆաքէօյի ուխարայ մէջ ծաղկախտ երեւան ելած ըլլալով, քննիչ-անատոմիայի օգնական Քէմալ պէյ հոն պիտի ղրկուի՝ հարկ եղածն ի գործ դնելու համար։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ԱՐԿԱԾ. — Անցեալ օր Կ. Պոլիս-Սէլանիկի երկաթուղւոյ միացման գծին 121րդ քիլոմեդրին վրայ՝ Բրօսնիքի և Սէրէզի կայարաններուն մէջ տեղը՝ երկաթարդ հովիւ մը վայրաշարժին տակ մնացեր ու գլխէն ծանրապէս վիրաւորուելով մէկ թեւն ալ կտրեր է։ Հովիւը ճամբուն վրայ կը քնանայ եղեր երբ կառախումբը մօտեցեր է։ Մեքենավարը տեսնելով սուլեր է, սակայն հովիւը շուարելով չէ կրցեր փախչիլ։

ՆՇԱՆ ԹԱՇԻԻ կողմը կիրակի գիշեր Աբրահամ անուն աշխատաւոր մը Օրօրայի մօտերէն անցնելու պահուն, մարդ մը վրան յարձակելով զայն ծեծեց և ոսկի ժամացոյցը, շղթան և քսան ոսկիի չափ դրամը յափշտակելով փախաւ։ Աբրահամ իմաց տուաւ ոստիկանութեան, որ խուզարկութիւն կատարելով ձերբակալեց այդ չարագործն, որ էր Այազմա Գաբուի կողմը բնակող Կիւլպէնկ անուն հայ մը։

Տուն շինողներուն կը յանձնարարուի անպատճառ կարդալ չորրորդ երեսի ատաղձներու տաճկերէն ծանուցումը։

ԱԶԴ ԹԷՆՊԷԼԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Թէնպէլիի ընկերութեան 1892ի 5% պարտաթուղթերու ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1896 յունիսի թիւ 8 կտրոնը իրենց պիտի վճարուի այս Թուականէն ըսկսեալ Օտ. Կայս. Պանքային մէջ ի Ղալաթիա, մէն մի պարտաթուղթի համար 11.50 ֆրանք։ 3—10

ՊԼԱՏՈՆԱԿԱՆ ՍԷՐԸ

(ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ԽՈՀԵՐ)

Գ.

Սէրը զոհողութիւն չվերցներ. — Ընկերին սէրը զոհողութենէն վեր նկատուած է Աւետարանին մէջ. «Սիրելն զընկեր առաւել է քան զողջակէզս և զզոհս»։ Այս խնդիրը պարզելու համար տեսնենք թէ ի՛նչ է զոհողութիւնը. Մենք բարոյական վեր մը համար եղած զոհողութիւնը միայն պիտի քննենք որ ֆիզիքականէն աւելի զօրաւոր է, վասն զի միւսին պէս որոշուած հարկ մը չէ. զոհողութիւնը կը կայանայ խնճալի մը համաձայն՝ պարտք համարել իր ընկերին և ընդհանրութեան ծառայել, ցաւ մը, վիշտ մը, դժբախտութիւն ամոքելու համար։

Մի՛ կարծեք սակայն թէ բարութիւնը արդարութեան հակառակ է. ոչ. արդարը բարի կրնայ ըլլալ, բայց արդար չեղող մը բարի չկրնար ըլլալ։ Մէկը երբ հազար ոսկի գողնայ և անկէց հինգ ոսկի աղքատներուն նուիրէ, բարութիւն մը ըրած կրնա՞յ համարուիլ. ըսենք անցողակի կերպով թէ զոհողութիւնը միջոց մ'է, նպատակը՝ սէր պէտք է ըլլայ, որովհետեւ սիրոյ մէջ յարգ կ'ընծայուի վստահութեան և երկուքին միջեւ կամքերու միութիւն մը կը գոյանայ, մինչդեռ առանց սիրոյ զոհո-

ՔՈՆԵԱՔ Ն. Ի.
ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ
ՄՈՍՔԱԴ ԳԻՆԻՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
ԱՄԵՆԷՆ ԶՈՒՏ ՔՈՆԵԱԿԸ
ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ
Յունական եւ Եւրոպական բազմաթիւ հիւանդանոցներու
Մեծաքանակ առաքում բովանդակ Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Ռումանիոյ, Սերպիոյ, Պուլկարիոյ, Ռուսիոյ, Ամերիկայի և Հնդկաստանի համար։

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

ՊԱԹԻՍԹԱ Ի ՊԻՐԵՈՆ
ՄԻԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՔՈՆԵԱԿԻ
Պ. Ֆ. ՊԱԹԻՍԹ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊԻՐԵՈՆ
ՈՐ ՀՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒՆԻ
Հաստատեալ 1872 ին
Միակ Ներկայացուցիչ Տ. Կ. Ցիոբլինատիս։ Կեդրոնական վաճառանոց, Ղալաթիա, Ցիւլֆարի փողոց, Թիւ 23. Մասնաճիւղ Բերա Քայմաճի—Քուլլուք Թիւ 9

ղութիւն ընողին՝ բարիք մը ըրած ըլլալու զգացումը միայն կը մնայ, մէկ խօսքով փարիսեցիին իր տուած ողորմութիւններուն, բարիքներուն, գոհողութիւններուն համար տաճարին մէջ հպարտանալու երեւոյթը կը դառնայ։ Դիտեցէք որ բարձր գոհողութիւն ընողը կը ջանայ ամենէն աւելի բարիք յառաջ բերել, մինչեւ իսկ երբ առանց քննելու գոհողութիւն ընէ, քանի որ այնպէս ընել կը կարծէ. հետեւաբար նա որ իր գոհողութեանը մէջ գիտակցաբար դժբաղդին աւելի վնաս կը պատճառէ քան բարիք, այդ գոհողութիւնը ինքնաբերաբար եղած չըլլար և որ և է արժանիք չըլլանիր անոր մէջ։

Այս և ուրիշ կարգ մը տեսութիւններէ կը հետեւի թէ քանի որ սէրը գոհողութենէն աւելի բարիք յառաջ կը բերէ, ուրեմն սէրը գոհողութենէն վեր է։

Սէրը դուրսէն եկած հրամանի՞ կը հպատակի թէ ոչ.—Քանթ նիւթական սիրոյ համար կըսէ թէ ընկերին սէրը մարդուս կարելի է (մինչդեռ Աստուածայինը ոչ) բայց չկրնար հրամայուիլ. իսկ հոգեկան սէրը կը հնազանդի ներսէ եկած հրամանի մը, այն է սիրոյ և բարութեան որոնք փոխարէնը չեն սպասեր, որովհետեւ մարդս իր անգամ մը սիրածին ներքնապէս չարիք ընել չուզեր։

Սէրը անպահանջութիւն կրնա՞յ ըլլալ.— ոչ. արդարեւ ամէն կարողութիւն՝ ինչպէս կամքը, սիրոյ կարողութիւնը, խելքը, նոյն իսկ զգայականութիւնը չեն կրնար անջատուիլ անձէն, նոյն իսկ մտքով և ստորոգելիք են. հոգեկան բան մը՝ ինչպէս գաղափար, զգացում, ընտրողութիւն, ձեռքով չեն շօշափուիր, չեն կրնար անպահանջացուիլ։ Աւետարանի մէջ երբ կը պատուիրուի անհատին՝ սիրել իր նմանը, միացնել իր կամքը սիրուողին հետ, անկէց պէտք չէ հետեւցնել թէ երկուքը մէկ անձ կըլլան, այլ մէկ անձի պէս «սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո». կրօնքը հոգեկան սկզբունքներու վրայ հիմնուած ըլլալով, նիւթական իմաստ մը չէր կրնար տալ սիրոյ, այլ բարոյական։

Սէրը օրէնքներու լրումն է.—Օրէնքը պայմանաւոր է. առանց պայմաններու դաշինք չկայ, մինչդեռ սէրը չափ չունի։ Երկրորդ, օրէնքը մարդուն համար շինուած է և ոչ մարդը օրէնքին, որով օրէնքը շահերու վրայ հիմնուած է, մինչդեռ սէրը անշահախնդիր է։ Ամէն չար մարդ բարի օրէնք մը կուզէ և միայն ինքզինքը բացառութիւն կը համարի՝ երբ չգործադրէ. օրինակի համար գող մը չուզեր որ գողութիւնը լաւ բան է քանի որ այն ատենը իր գրպանէն գողնալու իրաւունքը պիտի տար ուրիշներուն։ Ամէն մարդ կըրնայ օրէնքին արտօնած սահմաններուն մէջ իր օրինական պարտականութիւնը կատարելով հանդերձ՝ բարիք ընել անհատին։ Ուստի կը հետեւի թէ սէրը օրէնքներու լրումն է։

— Քրիստոս իր աշակերտներուն իրեն միանալուն համար ըրած յանկուցիչ աղօթքին մէջ կ'աւելցնէ նաեւ ընդհանուր մարդկութեան իրեն միացումը «զի սէրն զոր սիրեցեր զիս՝ ի նոսա իցէ և ես ի նոսա». սէրը ամէնէն մեծ ներդաշնակութիւն յառաջ կը բերէ։ Պղատոն կըսէր թէ ով որ չսիրեր՝ ինքն իր մէջ դուրսին հետ բաժնուած է, որով այս պայմաններու մէջ ներդաշնակութիւն չկրնար գոյանալ. մարդս կարող է միանգամայն սիրել իր նմանը և ընկերութիւնը. արդարեւ անհեթեթ պիտի ըլլար որ, օրինակի համար, բարի մէկը մէկուն նկատմամբ բարի ըլլար և ուրիշներուն հանդէպ չար, նոյնն է սիրոյ համար. սէրն է որ նուիրական զրոյց մը կուտայ ընկերական հաստատութիւններուն. վերցուցէք սէրը՝ մարդկային զրոյցը կը վերնայ։

Այս առաջին մասին մէջ, ինչպէս տեսաք, ջանացինք հոգեկան սէրը իր իրական պարզ վիճակին մէջ ներկայացնել, և հաստատել կրօնքը ու փիլիսոփայութիւնը։ Բացատրեցինք թէ սէրը Աստուածային ծագում ունի, բարոյն կուղղուի։ Այժմ կը մնայ տեսնել թէ ի՞նչպէս կը ծագի, թէ այդ բարին վերացակա՞ն է թէ անձնական։ Յաջորդ մասին մէջ պիտի խօսինք նաեւ սիրոյ արմատին, արգելքներուն, նպատակին, զարգացման, բացարձակ սիրոյ կարելիութեան, գործնականի մէջ ունեցած ազդեցութեան վրայ։ Առաջին տեսութեամբ բռնենք թէ «սիրելը կը կայանայ՝ իր երջանկութիւնը ուրիշին երջանկութեան հետ միացնելուն մէջ», սակայն այս սահմանը նոյնքան որոշ չէ. արդարեւ երջանկութիւնը գոհացում մը ըլլալով, ինքնաքննչին գոհացումը տարբեր է, որով տրուած սահմանը իր բառական առումովը որոշ չէ։ Աւելի ճիշդ է ըսել՝ սիրելը կը կայանայ ուրիշին բարիք ընել մաղթելուն մէջ. այս սահմանը ճիշդ է երբ բարիք ըսելով հասկնանք բան մը ուրիշին առատօրէն տալ։ Այսուհանդերձ բուն սահմանը կամքերու միացումն է զոր ի ստորեւ պիտի հաստատենք. գիտցէք թէ այս երեք սահմանները նոյն իմաստ ունին, միայն իրենց տարբեր առումներուն մէջ կը զանազանին։

Պ. Ց. Փ.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պալատի աստիճան տրուեցաւ Վճռաբեկ ատեանի անդամներէն Բէրթէյ ու Ահմէտ Հիքմէթ պէյերու և Իզիատիս էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սուրիական Տրիպոլսոյ Միւֆթի Մուսթաֆա Լութֆի էֆէնտիի։

Լիագաթի արծաթ չքանշան՝ Գարահիսարը Շարգիի կառավարիչ Րէուֆ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հետեւեալ Պաշտօնական Ջեկուցումները հաղորդուած են ի հրատարակութիւն։

«Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ կազմեալ և Անատօլուի նահանգաց մէկ քանիներուն յատուկ նպաստամատոյց յանձնաժողովին կողմէ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասած է՝ իսլամական աղօթատեղիներու համար 47,522 ղրուշի և ընդհանուր հանգանակութեան համար ալ 58,975 ղրուշի։»

—«Յունիս 10 թուականաւ Բարձ. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագիրք ծանուցած են թէ Հալէպի, Պրուսայի, Խարբերդի, Մուսուլի, Տրապիզոնի, Էնկիւրիի, Գոնիայի և Պիթլիսի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿ ՄԸ

Ա.

Բաց պատուհաններէն մտնող գիշերուան զով շունչը սրահին մէջ տիրող տաք, հեղձուցիչ մթնոլորտին նոր կեանք մը կը բերէր. լամբարներու, մոմերու փայլուն ու տափակ լոյսէն յոգնած, պարերու խոլ դարձուածքներէն հրահրած, գոյնզգոյն շղարշներու և ժանեակներու մէջ թաղուած խարտեաշ ու թուխ գլուխներ կը փութային շառագունած այտերնին յանձնել կանաչ մթութեան մը իրենց ղրկած անձկամաբելի զեփիւռին զգուանաց, ու երիտասարդներ՝ սեւերու մէջ կասկարմիր՝ կը դառնային անոնց շուրջը, հազար փափկանկատութեամբ, ժպտուն խոնարհութիւններով, միանգամայն ջանալով սպիտակ մետաքսէ թաշկինակներով կասեցնել քրտինքի խոշոր կաթիլներ որք կը թաւալէին իրենց այտերէն ի վար։

Տարիներ, շատ տարիներ առաջ էր այս, երբ տղայ էի դեռ, հազիւ տասը տարեկան. Իսկիւտարի ամէնէն ամայի և սակայն ամէնէն գիւթիչ վայրերէն մէկուն մէջ առանձին տուն մ'էր ան. գիս կը սիրէին հոն, գիս կը շփացնէին, ու ես հաճոյք մը կը զգայի հոն այցելելով միշտ բազմոցին մէկ անկիւնը գրաւելու, հոն ժողվուող վառվռուն երիտասարդութեան խառնուելու, անոնց ծիծաղը լսելու, անոնց վրայ զմայլելու. տանտիրոջ, սիրուն և ազնիւ երիտասարդ փաստաբան մը, հիւրասիրութիւնը և իր ընտանեաց ազնուութիւնը մասնաւոր հրապոյր մ'ունէին իրենց բարեկամներուն համար որոնք՝ ուսեալ օրիորդներ, իրենց կերպ կերպ սրբչանքներովը, կիրթ ալ երիտասարդներ իրենց չափազանց յաւակնոտութիւններով այդ տունը ըրած էին ժամադրավայր, ու ազնուակից վիճաբանութիւններու, կոկորդալից քահքահներու, խառնիխուռն երգերու միաւորում մը միշտ ուրախութիւն մը կուտար սրահին։

Առաջին անգամ ըլլալով, չեմ յիշեր ինչ առթիւ, երեկոյթ մը տալ փորձած էր ան, և գեղասէր երիտասարդութիւնը սրտովին ընդունած էր եղած հրաւէրը։ Ես ալ ուզեցի ներկայ գտնուիլ, ու հազիւ դպրոցէն ելած, կանուխէն վազեցի հոն, հիւրերուն հասնիլը դիտելու, մանաւանդ կանանց ըրգեստները, սպիտակ, կապոյտ, վարդագոյն որք այնքան կը խանդավառէին տըղու միտքս. հետզհետէ սրահը լեցուած էր, ամէն կողմ զոյգեր, քառակներ կազմուած էին, ու ես, հանդարտ, մէկ անկիւնէն միւսը կը վազվզէի, ամէն բան տեսնելու, ամէն բան ճանչնալու անհուն փափաքով. Ցած ձայնով ակռուած խօսակցութիւնները տակաւ բարձրացած էին, կէս մը խեղդուած խնդուքները հնչուն բարձրաձայն ծիծաղներու փոխուած էին. վերջապէս զուարթութեան հեքեաթական հսկայ մը անհատէ անհատ լայն շրջանակ մը կազմած էր. յանկարծ դաշնակի ձայն մը կը լսուի, փարած զոյգեր մէջտեղ կելնեն, ու սրահին կեդրոնը ակնթարթի մը գոյացած պարապին շուրջը կը դառնան արագութեամբ մը որ արդէն պղտոր ուղեղի տեսակ մը ցնորք կազդէ։ Կէս գիշեր եղած էր. ա՛լ գիտէք խոնջած՝ աչքերուս առջեւ այդ պտտուող երիններանց կազերու ու մետաքսի փոթորկէն ապշած, անտանելի տաքութենէն թուլցած կը քաշուիմ սրահին ծայրը, անկիւնը ու հոն կը կծկուիմ կէս քուն վիճակի մը մէջ։

Բ.

Նոյն պահուն պարերու դադար մը տեղի կունենայ, քանի մը զոյգեր յարակից սենեակ մը կուղղուին, ուր զովացուցիչ չքանաղան մը զիրենք կը հրապուրէ, ուրիշներ դէպ ի պատուհանները կը յառաջանան, այդ վժացող, փայլող խումբը կէս գոց աչքերուս մշուշի մը մէջէն կերեւէր. արդէն երազել կը թուէի, և ինչ որ յաջորդեց այդ վիճակիս գիշերուան խաղաղիկ պատկեր մը պիտի կարծէի միշտ եթէ այդ օրէն վերջ կրկին անոր հաւատալու առիթներ չունենայի։

Այդ անզգուշակից թմրութեանս մէջ յանկարծ հեշտ ձայներ կը թրթռան ականջիս. կը թօթուեմ ինքզինքս ակնարկ մը նետելու հոն ուրկէ այդ երաժշտութիւնը կը բղխի, նայուածքս կը զամուի հոն. սպիտակ, թափանցիկ ամպի մը մէջէն հրեշտակ մը տեսնել կը կարծեմ, մարդակերպ հրեշտակ մը, անթեւ, արեւու ճառագայթներու նման փայլուն մազի հիւսքերով, վրան՝ երկինքին պարտէզէ մը քաղուած շողշողուն դեղձի նմանող այտերով, ու կզգամ թէ մատաղ սրտէս բան մը, անըմբռնելի, անշօշափելի, կըրթայ ծունր դնել անոր, անոր գեղեցկութեան, անոր պայծառութեան առջեւ։

Անոր ձեռները կը վազվռէին դաշնակին փղոսկրեայ մատներուն վրայ ու անոնցմէ այնպիսի ձայներ, այնպիսի շեշտեր կը թռցնէին որոնք գիս կը տխրեցնէին. տխրութիւն մը որ արցունքներ կը բերէր աչքերուս, — տխրութիւն մը, սակայն, որ դառն չէր. վայրկեան մը, ստուեր մը եկաւ խափանել անոր տեսքը ինձմէ, ու գնաց դաշնակին միւս կողմը կանգնիլ. տեսայ թէ ան ալ, այդ ստուերը, որ պատանի մ'էր, տխուր էր, թէ անոր աչքերն ալ նոյն շողշողուն գլխուն, նոյն թաշտուն մատներուն յառած էին. ո՜հ, այդ աչքերը, թո՜ւխ, փոքրիկ, անշարժ, անոնք ալ գերբնական բան մ'ունէին. անոնցմէ բխող ակնարկը փայփայող փափկութիւն մը, վստահեցնող յստակութիւն մը, ժպտուն բարութիւն մ'ունէր, որոնց ճառագայթումը իր ճերմակ, անգոյն դիմաց վրայ անսովոր ազնուութիւն մը ի վեր կը հանէին. ու սիրեցի այդ դէմքը ինչպէս զմայլեցայ միւսին վրայ, և այդ երկուքը այնքան իրարու յարմար, իրարու համար ստեղծուած գտայ, որ աղաչեցի Աստուծոյ անոնց սրտերն ալ միացնել։ Երաժշտութիւնը վերջացած էր, ու օրիորդը կը հեռանար դաշնակէն ուղղուելով դէպի դուռը ուրկէ պատշգամը կ'հնուէր. երիտասարդը կը հետեւէր անոր։ Ցատքեցի խոյս անկիւնէս ու անոնց առջեւ նետուելով պաղատական ձայնով մ'ըսի. «Ո՜հ որքան կը սիրեմ ձեզ, դուք ալ զիս սիրեցէ՛ք։

Նէ, աչքերը դէպ ի վար դարձուց, որ սարսուռ մ'ազդեց ինծի, այդ աչքերը առաջին անգամ ըլլալով կը տեսնէի, լուռ ու մութ անտառի մը աղբիւր ստուգումը զգացի անոնցմէ, ժպիտ մը իսկ չերեւցաւ այտերուն վրայ, մինչ նա, ժպտուն դէմքով համբուրեց ճակտէս ու «ինչո՞ւ չսիրենք քեզ, սիրունս» ըսաւ, և անցան անոնք թողլով զիս շուարած, անշարժ։ Բայց չէ, այդ ժպիտը, այդ թուխ աչքերը, և նոյն իսկ միւսները՝ ստուգում աղբող աչքերը կը քաշէին զիս, ու հետեւեցայ անոնց անձայն, դաղտագողի։ Պատշգամին յենարանին կրթնած դրան զանոնք, իրարմէ քիչ մը հեռու, երկուքն ալ մարող անհետացող լուսինին նայելու զբաղած. տան առաջը վիթխարի ծառերու հսկայ ստուերները անձեւ պատկերներ կը գծէին խորտուբորտ գետնին վրայ. զովութիւնը աճած էր, ու մութ գորշ ամպեր, բարդ բարդ կը սահէին մեր վրայէն, սպառնական երեւոյթով մը. արշալոյսն արդէն այդ չոգիի կոյտերէն մաղուած աղօտ լոյս մը կը հասցնէր մեզի։ Վայրկեան մը լուռ կեցան անոնք, ու յանկարծ պատանին քաղցր, նուրբ ձայնով մը մրմնջեց. «Օ՜հ, Նուարդ, Նուարդ, զիս չես սիրեր ուրեմն...» պատասխանը կ'ուշանար, ու սիրտս կը տրոփէր ուժգին. կը վախնայի որ մերժողական կ'ըլլար ան. օ՜հ, չէ, պէտք չէր որ այդ ժըպտուն դէմքը տխրէր, պէտք չէր որ այդ թուխ աչքերը արտասուէին ու առանց մտածելու, վազեցի բռնել օրիորդին ձեռքը «Անիրա՞տ էք այդչափ», ըսի, թող պիտի տա՞ք որ տխրի ան, թող պիտի՞ տաք որ լայ ան. Աստուած չպիտի՞ բարկանայ»։ «Տղա՛յ», ըսաւ նէ ժպիտով մը զոր առաջին անգամ կը տեսնէի իր շրթանց վրայ, ո՞վ ըսաւ անոր որ լայ»։—Ուրեմն, ըսի ու առնելով պատանիւոյն սպիտակ նիհար ձեռքը միացուցի միւսին, երբ անոնք կէս մը խնդալով կը գրկէին զիրար... Նոյն վայրկենին, անվերջ, անտանելի որոտում մը. տեղատարափ անձրեւ մը ստուգում տուող աղմուկով մը խանգարեց մեր շուրջը տարածուող լռութիւնը մինչ կրակէ լեզուներ կը պատառէին ամպերու կամարը . . .

Գ.

Այն գիշերէն ի վեր տարիներ սահեցան. Լսեցի որ արեւու ճառագայթներու նման շողշողուն վարսերով աղջիկը ամուսնացեր է հարուստ, շատ հարուստ ապիկարի մը հետ, մինչ անգոյն այտերով, ժպտուն աչքերով տղան մեռեր է . . . կսկիծէն։

Մանչէսդըր
ՍԱՅՔԼԻՍՏ

ԻՆՉՊԷՍ ՊԱՀԵԼՈՒ Է ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ
Այս անունով հրատարակուած է փոքրիկ տետրակ մը, ուր Եւրոպական նշանաւոր հեղինակներու գործերէն հաւաքուած են կենցաղագիտական կարեւոր հրահանգներ [illegible] ... 100 ... միայն 8 դահեկանի [illegible] ... Ալի Ճամտուր Թիւ 20, Տ. Գ. Փափազեան։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Յունիս 12,24 1896

Անուանին.	Վճար.	Թուական	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ	
100		1881	Քնս. Սէրի A } 1%	65	—
100			» » B	36	20
100			» » C	23	—
100			» » D գոցուած	22	21
400			բացուած	22	22
100			միջօրէ	22	—
100		1870	Ռում. Երկթ. գոցուած	106	1/4
Ֆր. 500			բացուած	106	12
			միջօրէ	105	87
Անկ.	Վճր.				
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	—	—
22	11	1869	Քրէտի Ժէն. Օթ.	7	30
10	5	1872	Սօս. Օթ. տը Շ. է Կ.	4	26
140	140	1878	Լաւրիում	56	—
500	300	1889	Անատոլուի (Բժթ. 5%	636	50
500	500		Երկաթուղիք (Պրթ.	315	—
20	8	1882	Թրամուէյ (Բժթ. 5%	7	95
500	500		(Պրթ.	489	—
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	15	20
1.40	1.40	1892	Օսմ. Սիկարէթ 6%	1	50
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովգ. Ընկ.	4	80
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	383	—
Քարաններու արժեթղթոց գիներ				488	—

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ԴԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	6	10
1 ամսուան համար	8	10
1 օրուան համար	4	—
Ռըքոր	8	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	35

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	20
Փարիզ »	Ֆր.	23	—
Վիեննա 8 օրուան	Ֆիոր.	10	90
Պերլին չէք	Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	5	75
1 ամսուան համար »	15	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	04
20 Ֆրանքնոց	87	19
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	10
Քրիմիյ	51	10
Ռուպլ Թղթադրամ	8	59
Մէճիտիյէ	108	21
Մանր արծաթ	101	—
Մէթալիք	97	30
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի Րէբօռ	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 24 Յունիս		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	—	—
» » C » »	21	45
D (Բացուած »	—	—
(Գոցուած »	20	95
Ռումելիի Երկաթուղի »	108	50
Բրիօրիդէ »	459	—
Մաքսային Պարտաթուղթ »	489	—
Օսմանիյէ »	392	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	355	—
Պանք Օթոման (անուանին.) »	578	—
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	101	17
» » 4½% »	104	75
» Իտալական »	89	55
Քրէտի Լիոնէ »	782	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	—	—
Քոնդուառ տ'էսքոնդ »	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	—	—
Եգիպտական Միացեալ »	520	—
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	165
ՎԻԵՆՆԱ 24 Յունիս		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիորին	53	50
Օսմ. Ռէժի »	170	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	120	20
» Փարիզի »	—	
ԼՈՆՏՈՆ 24 Յունիս		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	65	—
» » B »	36	50
» » C »	21	37
D (Բացուած »	—	—
(Գոցուած »	20	62
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% Երշխաբեալ.	—	—
» » 1894 3½% Եգպ. Հրկ.ով	—	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	13	12
Այտընի Երկաթուղի »	12	—
Միացեալ Եգիպտական »	103	50
Առանձնաշնորհեալ » »	—	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	112	56
Պուլկար. Փոխառ. »	—	—
» » Նոր 6% »	98	75
Ռանթ Հելլենական 5% 1881 »	31	—
» » 5% 1884 »	31	—
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	325
ՊԵՐԼԻՆ 24 Յունիս		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	—	—
Ռումելիի Երկաթուղի »	107	37
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	—	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	325
» Փարիզի » 3 ամիս	—	—
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի	—	—

ՏՈՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
(Հաստատեալ յամին 1852)
Նորաձեւ գործիքի մը միջոցաւ ամենաստակի ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, ոսկի, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն (բառ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորաձեւ ա... ցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։
Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Եանիքի գերեզմանատան վրայի յարկը ճիշտ Զալուքճեանց դէմը)։
Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսօվելի փողոց ամէն օր։
Յ. Գ. Հաւատարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ ծծումները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։ 410

ԲԱԶԷ
ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ
ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ
Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ապտուլ էֆէնտի Խէնի Զարշը, Թիւ 5, 6
Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ՛ պատրաստ և թէ չափու վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ի ձեռին ունենալ ազնիւ չուխայներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին։ Գերման-Աւստրիական կիղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Պելճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընտիր գործաւորութեամբ պատրաստել և անլուր գներով ծախել, այս եղած է վաճառատանս նշանաբանն։ Հրապարակէն չուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատունն ալ։
Վերջին գին. Թիւը 2 ղրշ.
540 9—100

ՔԱՖԷ ՌՈՒԱԼ
248, Բերա Մեծ փողոց, 248
Տէր՝ ՑԵՄՍԵԹՐ ՑԵՍՐԻՆԱՏԻՍ
Այս ծանօթ սրճարանին տէրը կը ծանուցանէ հասարակութեան և իր բազմաթիւ յաճախորդներուն թէ իր սրճարանը բոլորովին վերակազմուած է ու նորոգուած։ Սպասարկութիւն անստգիւտ, ըմպելիք առաջին կարգի։ Լաւագոյն հանգամանք։ 554 2—15

Կահուած տուն մը բաւական ընդարձակ և շատ հանգստաւէտ՝ վարձու է ի Չէնկելքէօյ։ Դիմել Պէօյիւք Միլլէթ խան, Թիւ 11, Ղալաթիա։ 10—10

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.
Իպըօ շոգենաւը, նաւապետ Ուաթսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 15ին և 29ին հոս կ'սպասուի։

ՄՈՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Բէլրա շոգենաւը, նաւապետ Ուլֆօլ, ամսոյս դէպ ի 13ին Լիվըրփուլէն աստ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

ԻԼԱՆ
ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅ ՇԱՀԱՆԷ
Խաղինէի Խասսաճա ալընաճագ Սիպիր եադըրըն հազիրանը րումինին օնիւչիւնճիւ րէնչչէնպիհ կիւնիւ գալարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ 6տան նիհայեթ 9ա գատար Խաղինէի միւշավիրէ յհանէս կէլմէլէրի իլան օլունուր։
8 հազիրան 312 3—3

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԼՐԱՍՔԵՐԻ
Իսքէնտէրուն վէ Հագգիէ իլէ Մարաշ վէ Զէյթունտա պուլունան վէ հասպ էլ իճապ պուլունտուրըլաճագ օլան հէր սընըֆ ասաքիրը շահանէնին իտարէլէրինէ մուգթագի օլուպ մահալլինճէ մէվգըի միւնագասայա վազ օլունան էրզագը միւթէնէվվիէյի իթթայա պուլունաճա թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 54 1—3

Եանեա իլէ մէվագըինտէ պուլունան Ճիւնտուրը Շէհանէ միւլքիյէանէ իչիւն մուգթագի օլուպ մահալլինճէ մէվգըը պէ մէվգըը միւնագասայա գօնուլան րուպէնը սատէտէն Եանեա իչիւն պէհէր գըյէյի ճէտիտի 318, Մէչօվանըն 320, Գօնիչանըն 315 Բրէվէզանըն 325, Լօրօսըն 320 փարատա մահալլի թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլտուղընտան թէնզիլը Ֆիյաթ իլէ իթթայա պուլունաճա թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 55 1—3

Նիզամիէ Փապրիգայը հիւմայունըյար իչիւն միւպայեասընա լիւզում կէօրիւնիւպ մէվգըի միւնագասայա վազ օլունան 100,000 գանթարտան 150,000 գանթարը ճէտիտէ գատար Էրէյլի մատէն քէօմիւրիւնիւն իթտասընա թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 56 1—3

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1868 ԻՆ
206, 29, Սթամպօլ-Եէնի-Զարշը,
Մահմուտ-Փաշա
ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԻՐԵՆՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ
ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՒԱԾ
Բաղնիքի խավլուներ, պուրնուզներ, անձեռոցներ, զենջակներ, մետաքս ֆըլաներ, թաշկինակներ, շղարշներ (պէ-րէ-ճէք), էշարբներ, մետաքս ու ոսկեթել ասեղնագործութիւններ և Պրուսայի զանազան ձեռագործ արտադրութիւններ։
Օժիտի համար մասնաւոր ապսպրանքներ մեծ խնամովը պատրաստուին։
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում 515 24—30

ՍԴՈՒԻ ՄՈՒՌԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը այտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր ամփոփականին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

Մահմուտ Փաշա Թիւ 211 եւ Ղալաթիա Գարաքէօյ (Կամուրջին դէմ, Գօմիսիոն խանին անկիւնը) Թիւ 9
ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ԿՕՇԿԱԿԱՐԱՏՈՒՆԸ

Որ տարիէ մը ի վեր ապրանաց սղութեան համար կօշիկներու գինները բարձրացուցած էր, վերջերս ի դիւրութիւն և ի գոհացում իր արգոյ յաճախորդաց Գաղիոյ առաջնակարգ կաշեգործներէն մեծ քանակութեամբ ապրանք բերել տալով գիները նորէն իջեցուցած է. ունի ամեն ձեւի և ամեն չափու վրայ խնամով պատրաստուած կօշիկներ, նաեւ չափու վրայ կօշիկներ շինելով ամեն նրբաճաշակ և գժուարահաճ գնողներն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ։
ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ. — Պատուիրուածները 10 ղրուշ աւելի

Բօթին գալօշ	95	105	Կլասէ
Մանթարլը բօթին	75		
Կէթայ	75—80	85	»
Բօթին	68	75	»
Ըսկարբին	55	60	»

6—78

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ **20**ի Կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքիա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկերութեան դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 րուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	63,000,000 Ֆրք.
1894ի հասոյթը	24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ	90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Պոլիս Ձէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փիւնիկ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Ջէօվիզէճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 32.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌՕՋԻՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

"ՖԻՆԻՔՍ"

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍԱՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի ճիւղի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՄԲԵՐԻ

Ղալաթա Հարիգ Գուլէսի իթթիսալինտէքի գարաղօլխանէ արսասը 430 զըրաա թալիպի ճօհոճէսինտէ պուլունտուղընտան պունտան զիհատէյէ իսթիճարէ թալիպ օլանլարըն սէնէի հալիէ հազիրանընըն 15ինճի կիւնինէ գատար մուհասէպաթ տայիրէսի չուպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 47 2—3

Տայիրէի ասքէրիէէ մաթլուպաթընտա պուլուրան թապա իթտիրիլմէքտէ օլան էվրագըն բէտէլլերինտէն հասըլ օլան զըբրըննը բէտէլլերըն ֆիրուխթը զըմմընտա միւզայէտէ իճրա գըլընմագտա օլուպ միւտտէթը միւզայէտէսի իշպու հազիրանըն 15ինէ գատար տէվամ օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի չուպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 48 2—3

Էմաքինը ասքէրիէէ ինշաաթ վէ թամիրաթը իչիւն լիւզիւմը օլան պօյա էնվայը միւնագասայա գօնուլմըշ վէ հազիրանըն 12ինճի չարշանպէհ կիւնիւ դարարը գաթիսինին իհալէ վէ 13իւնճիւ բէնշէնպէհ կիւնիւ 100տէ 5 թէմինաթըլըն գապալը մուզաբրէր պուլունմըշ օլտուղընտան թալիպ օլանլարըն իսթինեաա վէ ինշաաթ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 49 2—3

ԱԶԴ

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ իւր Յաւֆար խանի մէջ ունեցած գինիի Տէբօն այս անգամ փոխադրուած է Կալաթա Զիւլֆարի փողոց Նուսուֆ Իզզէտտին խանի Նիրքեւ Թիւ 2 մթերանոցն։

Ցիշեալը արժանացած է Օսմանեան Իֆթիխարի և Ջիրաաթի ու Պուլկարիոյ առաջին արծաթ Միտալներու։ Սոյն մթերանոցին մէջ կը ծախուին իւր չինած Բարթալի տեսակ տեսակ գինիներ ոխղանի, մանաւանդ հիւանդաց համար հին գինիներ, գնահատուած երեւելի բժշկաց կողմէ, տակառով, քաշով և շիշով։ Նոյնպէս բաղաքը խաղողէ եւած Մաստիքա և Բարթալի ծիպրէի Տիւզ օղի, որ փափկաճաշակաց կողմէ արդէն գնահատուած են։
645 1—50

Ապահովագր. ընկերութիւն
ԹՐԻԵՍԴԷ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1831ԻՆ
ՀՐԴԵՀ, ԿԵԱՆՔ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Ընդհ. գործակալ, ՍԱՊԻԿ ՄԻԶՐԱՀԻ
Ղալաթիա, Բամանտօ խան Թիւ 2
548 9—150

VIN BRAVAIS
ՊՐԱՎԷԻ ԳԻՆԻ

Կազդուրիչ, Սննդարար և Զօրացուցիչ,

Գօլա, Գօգա, Կուարանա և Գաքաօէ բաղադրեալ.

Ջղային հիւանդութեանց, Տկարութեան, Արեան պակասութեան, Թոքախտական և Ստամոքսական յօդնութեան մանաւանդ Ապաքինութեան ժամանակի խիստ օգտակար է։

Այս գինւոյ արժէքն ու յարգն գիտնալու համար Ձեր բժշկին դիմեցէք։

Կը գտնուի ի Պոլիս Վ. Գ[illegible] դեղավաճառատունը և ամէն դեղ[illegible]

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
[illegible]

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Պօթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ասլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակօսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատրիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 335

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԵՐԺԷՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Փարիզ, Վ.րէրի Փողոց, Թիւ 40
Կ. Պոլսոյ միակ կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ փողոց նախկին օթէլ տ'Անկլըթէռի տեղը նոր շինուած շէնքն Թիւ 463

ՍՆՆԴԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔ
Օլպիտի Պիսքիւի
Հընդլի բալմէը պիւսքիւի
Կարագ եւ շորոլա
Ամէն տեսակ երշիկ
Զինական ձէյ
Տուփերու մէջ պահուած բանջարեղէն
Աղած ձուկեր «սարտէլա»
Շաքարացեալ մրգեղէնք
էն պատուական գարեջուրը
Շաքարով շինուած պտուղներ
Ամէն տեսակ պանիր
Զանազան նպարեղէն
Ամէն տեսակ ուտելիք
Ֆրանսական գինիներ
Լիօնի բասդաններ
—o—
ԱՌՏՆԻՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ
Սեղանի սպասք
Խոզանակի ամբողջ գործիքներ
Փայտէ ու մետաղէ պնակ ուտափսէ
Խոհանոցի կազմածք
Մետաղէ զաւաթ եւ Թէյանօթք
Պաքարա բիւրեղէ ամէն տեսակ պիտոյք
Տեսակ տեսակ անուշ հոտեր
Զանազան կահեր
Մարմնամարզի գործիքներ
Վրանի եւ պարտէզի պիտոյք
Լուացքի զանազան ամաններ
Հեծելանիւներ եւ այլն

Թէ մեծաքանակ եւ թէ փոքրաքանակ գնուած ապրանքները ամենայն դիւրութեամբ ու առանց վնասուելու կը փոխադրուին մինչեւ փափագուած տեղը։ 638 11—24

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՆԻ
ԵՐԿ—ՄԱՐՍԻՉ
ՇԱՍԷՆ
ԲԷԲՍԻՆՈՎ եւ ՏԻԱՍԹԱԶՈՎ

Բեպսինն ու տիասթազը երկու բնական ու անհրաժեշտ գործիչներն են մարսողութեան։ ՇԱՍԷՆԻ ԳԻՆԻՆ, 1864 ին յոյժ նպաստաւոր տեղեկագիր մը ստացած է Փարիզի բժշկական ակադեմիաէն։ Այն ատենէն ի վեր, յոյժ կարեւոր տեղ մը բռնած է Ախտաբուժութեան մէջ, եւ ամեն օր կը յանձնարարուի բնդդէ,

Դժուարին կամ անկատար մարսողութեանց, ստամոքսացաւերու, դժուարախալութեան, ստամոքսատապերու, յամր նորաբուժութիւններու, փսխումներու, փորհարութեան, ախորժակի կորուստեան, եւայլն.

Փարիզ, 6, Վիքթորիա ծառուղի, եւ գլխաւոր դեղարաններ։

ՏԱՐ ԻՒՍ ՍԷՆԱԱՒ ՕՍՄԱՆԻԷ

[illegible]

Մաքքուաճըլարտա Բիւչիւք Սապուն էֆէնտի խանընտա Նօ. 1։ ‖ Աեազմա գարուսընտա Բէրէստէճիլէրտէ Նօ. 13

Խանէ ինշաաթը իչիւն լազըմ օլաճագ հէր նէվ քէրէսթէ վէ տօղրամա վէ սաիրէ եանի կալայտան վէ եախօտ փապրիգա մաքինէսին կէչմէ տէօշէմէլիքլէր վէ բէնտէլէնմիշ լամպալը չիտտէնէ զարլամալար. հէր նէվ բասա վէ զօլթուգ սիլմէլէր վէ զարու բէրվազլարը, վէ էպնիէնին իչ վէ տըշ թաքքրնա լազըմ օլան սիլմէլէր վէ օյմալար, տանթէլալար, տօղրամալար վէ գայըրիհիմ. մէզքիւր ֆապրիգատա պու խալ մաքինալարը իլէ մուսթագիմ վէ նէվուսուլ տէստտիգ իմալ օլունուպ, նէֆասէթ վէ զէրաֆէթը ֆէվգ էլատէսի իլէ պէրապէր, բէզապէթ զալայ էթմէզ տէրէճէտէ էհվէն ֆիատլըա ֆիրուխթ օլունմագտա տըր, միւֆրէտաթը պալատա կէօսթէրիլէն քէրէսթէ վէ տօղրամալարըն իշլէնմիշլէրի սաիր մահալտէ ֆիրուխթ օլունան խամ քէրէսթէ ֆիաթընտան տահա էհվէն սուրէթտէ սաթըլմագտա տըր։

Մէզքիւր ֆապրիգատա ղաէէթ ճէսիմ պիր քէրէսթէ տէբօզիթօսու տախի պուլունտուղունտան, էվ եապտըրմագ արզու իտէնլէրին պէհեմէհալ պիր տէֆա մէզքիւր ֆապրիգայը զիեարէթ էթմէլէրի քէնտիլէրինէ նիւզտէնիւզ նիսպէթինտէ ֆայտէլէրի օլաճաղը պէտիհի տիր։

Մէզքիւր ֆապրիգա կէօսթէրիլէն բլան վէ նիւմունէ իւզրէ էվ ինշաասընը տախի թէահհիւտ էտիւպ, մալ սահիպինէ աւլա զիեան կէօսթէրմէզ։

Գունլարտան մատէ հէր նէվ էլվիսէ վէ թահթա վէ պօսա ֆըչըլարը իլէ չամաշըր մանտալլարը տախի իմալ վէ ֆիրուխթ օլունուր։ 514 10—52

COMP. RUSSE
ED NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 10/23 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 11/23 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին յետ միջօրէի, Պիրէօսի ճամբով
Դշ. 12/24 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Դշ. 12/24 Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 13/25 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր. 14/26 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ. — Յունիս 11/23, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող զղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբօլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բօր-Սայիտ զատող շոգենաւին։ 263

HAMBURG MUNICH UNITED
ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	» 10,028,000
Տարեկան հասոյթ	» 23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և տեղն մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պահչէ-Գափու, Ասանիրատիս խան. 12, 13, 14

Շէնքի փոփոխութեան պատճառաւ, ԼԷՖՍԲՕՐԴ ՎԷՐՊԱՆՏԻ մասնաճիւղը ի Ղալաթիա, Թիճարէթ խան, Բէրչէմպէ Բազար, կը ծանուցանէ թէ գիներու մեծ զեղչ մը պիտի ընէ չարժիչներուն, ցորեն լուալու մեքենաներուն, Հօլանտոյ գլանիկաւոր աղօրիքի, ալիւրի մաղարանի, մաքրիչ-օգաձծիչի, ճախարակներու, գօշնակներու, գրամարկղներու և այլնի վրայ, որք կը գտնուին յիշեալ ընկերութեան Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ցուցադրութեան մէջ։

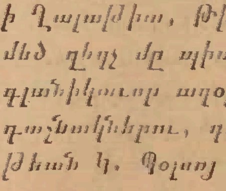

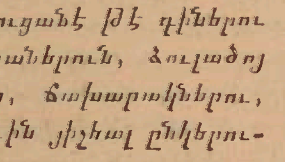

ԼԷՖՍԲՕՐԴ ՎԷՐՊԱՆՏ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերուն Ղալաթիա, Բէր_էմպէ Բազար եւ Մէհրէմէ փողոց, Թիճարէթ խան [Նախկին կեդրոնատեղի Ըէժիի]

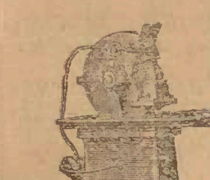

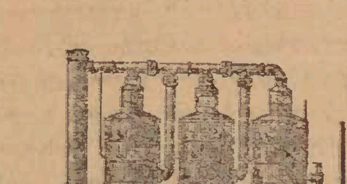

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու քարիւղով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի եթէ յաճախորդն ուզէ։ Պարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 բիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարայի։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, ծակող մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթակիթեղ եւ թանձրաքարտէ թիթեղահատներ, թիթեղագործութեան, դարբնութեան, կողղարարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհաններ, հերկագործական մեքենաներ, շաղախ, գերմանական երկաթէ գերաններ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարդոն, խոհանոցի անօթք, կազի լամբարներ, ճեմիշի կազմածք, պիսիքլէթ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

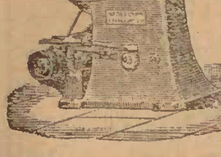

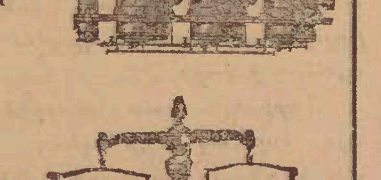

Մասնաճիւղ
ԱԹԷՆՔ, Սոֆոկլէս փողոց, 11 [Նախկին Գորստ Աթէնքի]

Կեդրոններ
ՅՈՒՆԱՆԻԿ, Թոփհանէ Թաղ, ՊԻՐԷՈՍ, Բլիւտոն փող.

Գործակալութիւնք

ՍԵԼԱՆԻԿ	ՄԵՐՍԻՆ	ՊԷՅՐՈՒԹ	ՔԱՅՖԱ
ԻԶՄԻՐ	ՀԱԼԷՊ	ԴԱՄԱՍԿՈՍ	ԵԱՖԱ

Բորֆու, Զանդա, Բաղրաս. Քալամադա, Շիրա, Վօլօ, Ալեքսանդրիա, Գահիրէ։ 360

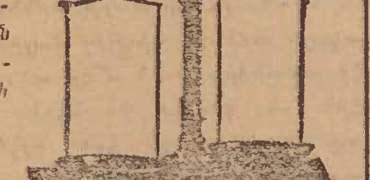

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՐ.ԸՐԸՆ)
ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ.
[illegible]
Պատրաստեալ մեսսրս ՍԳՈԴԻ և ՊՈՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք.

Նոյնն չափ ախորժահամ է
Մօրուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Ֆոսֆոֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոլէրը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գինաւոր է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով.
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

ՍԲՕՆԷՔ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա Վօյվօտա ճատտէսի Թիւ 122

Այս գարեջրատուն, որ ճանրութեան համամարումն շահած է եւ հանրածանօթ, կը վաճառէ Վիէննայի, Պաւիէրայի եւ Անգլիոյ գարեջուր, որք մասնաւոր կառախումբով եւ բոլղաձն կը բերուին։ Նոյնպէս կը գտնուի Սալամօրի նշանաւոր գարեջուրը։ Գարեջրատան սպասարկութիւնը շատ կանոնաւոր է եւ յաճախորդներու նկատմամբ յարգանաց պակասութիւն չըլլար։ 6—6

ՆՈՐՈՒՂՂԵՑՈՅՑ
ՄԷՍԱԺԸՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
— —

Ուղղակի երթեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուդարձին հանդիպելով ի Հավր)։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիաէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ ապրիլ 18էն, դէպի Պիրէօս, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, ապրիլ 25էն սկսեալ, դէպի Քաթարօյօ, (փոփոխակի Քալամադա) Շիրա, Սէլանիկ, Քավալա, (փոփոխակի Տէտէ-Աղաճ), Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկնում դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն հինգշաբթի, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէաղաճէն (փոփոխակի Քավալա) Սէլանիկէն, Շիրաէն, Քալամադաէն փոփոխակի Քաթարօյօ) ապրիլ 24էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէօսէն, ապրիլ 30էն սկսեալ։

Բաց աստի, ամեն տասնըհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 23էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէօս հանդիպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Ապրիլ 30էն սկսեալ, հինգշաբթի ամեն տասնըհինգ օրը Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր, Հռոդոս (փոփոխակի Սամոս) Պէյրութ (ուր պիտի հանդիպի Եաֆա, Բօռ-Սայիտ, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա գացող սուրհանդակին) Լարնաքա, Սուրիական եզերքը, նորէն Պէյրութ, Բօռ-Սայիտ, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա։

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՈՍԻՍՔԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 19էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼԻԻ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ տասնըհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամը 4ին, դէպի Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում ապրիլ 27էն սկսեալ։ 425

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՏ Ա Ն Լ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԲԻ ու ԸՆԿ
[illegible]

Մինկրէլի շոգենաւը Նովօրոսիսք պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Պաթում յունիս 24ին իրիկուան ժամ 4ին (Հ. Ե.)։

Անթուլի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի յունիս 30ին (Հ. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]
Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԷՊՈՒԼ
33 Մումհանէ փողոց Թ. 10

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ